

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R.P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, De Oratione
Mentali Et Mysteriorvm Vitae D.N. Iesv Christi &
benedictae Matris eius meditatione**

Arias, Francisco

Coloniae Agrippinae, 1616

[Spiritvalia Docvmenta de SS. Confessionis, & Eucharistiæ Sacramentis,
frequenter, vtiliter, ac cum fructu percipiendis.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48934)

R. P.
FRANCISCI
ARIAS, SOCIETA-
TIS IESV THEOLOGI,
SPIRITV ALIA
DOCV MENTA

DE SS. CONFESSIO-
nis, & Eucharistiæ Sacramentis,
frequenter, vtiliter, ac cum
fructu percipien-
dis.

COLONIAE.
Apud Ioannem Kinckium, sub
Monocerote.
ANNO M. DC. XVI.

S. AVGVSTINVS
LIB. DE ECCLES.
dogmat.

*Quotidie Eucharistia Com-
munionem percipere, nec lau-
do, nec vitupero: omnibus ta-
men Dominicis diebus suadet,
& horior, si tamen mens
sine voluntate pec-
candi sit.*

R. P.

R. P.

FRANCISCI
ARIAS, SOCIETATIS
IESV THEOLOGI,

DE FREQUENTI VSV ET
vilitate SS. Confessionis, &
Communionis, Liber.

PRO O E M I V M.

VIA hic liber propter
eos in lucem emittitur,
qui Deo seruire statue-
runt, & determinarunt:
ideò media illis propo-
nuntur, quibus adiuti in diuino serui-
tio non solum conseruentur, & pro-
gressum faciant; verum etiam ad ea-
dem bene exercenda inflammentur.
Quapropter cum omnium illorū præ-
cipuum atque efficacissimum sit San-
ctorum Sacramentorum vsus, id est,
frequens Confessio, & Communio:
duo à nobis opusculi huius perfectio
requirit; alterum, vt ad frequentem
dictorum Sacramentorum vsum ani-
mas

D

mas

mas exhortemur, magna & admirabilia beneficia proponendo, quæ periculum acquiruntur; secundum, ut veram & salutarem ea frequentandi rationem doceamus. Sed quia copiosum de hac re tractatum instituendo, nimium & plus quam præsens liber ferre posset, excederem; id tantum attingam, quod nobis in hac materia vtilius, & ad eos instituendos magis necessarium videbitur, qui se totos Deo tradere proposuerunt. Id verò fiet, cum breuiter oculis subiiciemus, & demonstrabimus, quàm expediens sit omnibus fidelibus crebrius Confessionis & Communionis Sacramenta accedere; deinde particulares abusus, & occultiores delictus declarabimus, quos hac in parte admittere solent, qui Deo seruire deliberarunt.

CONFESSIONIS FRUCTVS.

1. Remittit peccata 2. Confert gratiam.
3. Commutat pœnam eternam in temporalē.
4. Expiat partem pœnarum temporalium.
5. Memem refrœnat, & conscientiam tranquillat.
6. Recuperat amissa bona.
7. Ex attritu facit contritum.
8. Animæ restituit sanitatem.
9. Exhilarat totum paradysum.
10. Lucratur communionem Sanctorum.
11. Sæper aliquid boni à confessario discit.
12. Cōtristat vehementer Satanam.
13. Angelum custodem exhilarat.

S. EUCHARISTIAE FRUCTVS.

1. Remittit peccata præterita, quæ obliuione exciderunt.
2. Confirmat aduersus futura.
3. Debilitat vitiosos animi impetus.
4. Tentationes minuit.
5. Ad pietatis studium incitat.
6. Intelligentiam illuminat.
7. Accendit affectum.
8. Confirmat spem.
9. Debilitati nostræ firmitatem addit.
10. Exhilarat conscientiam.
11. Participes nos facit meritum Christi.
12. Dat pignus gloriæ.
13. Cōfirmat cor hominis.
14. Armatur fortes, ut strenuè cum Diabolo certent.
15. Perterres inimicum.
16. Alacrem facit ad probas actiones.
17. Mirè adiuuat res aduersas.
18. Pœnas peccati minuit.

D 2

CA

*Quàm expediat omnibus sæpè confiteri
& communicare.*

VM inter media, quibus homines pij in seruitio Dei cōseruātur, & p̄gre- diūtur, magna illos vitute, & frequēti Sancto- rum Confessionis & Eucharistiæ Sa- cramētorum vsu potissimum indige- re viderem: duo breuiter explicare cō- stitui, quæ mihi hac in parte ad fidei Deo seruire cupientium instructionē necessaria, & literis digna videntur. Primum, quam conueniens sit omni- bus fidelibus, diuina sæpè Confessio- nis & Eucharistiæ Sacramenta accede- re. Secundum, quæ peccata occulta, vel abusus in dictorum Sacramentorum perceptione fiant, & admittantur, ac in ijs, qui Deo seruire statuerunt, reperiri soleant.

Quod ad primum attinet, plures & validissimæ rationes sunt, quæ Chri- stianos omnes ad hæc sancta Sacramē- ta frequenter, id est, octauo quoque die, vel decimo quinto, aut, si velint, singulis mensibus visitanda, impellere debeant.

débent. Nam si tales sunt, quibus Deus gratiam fecit, ut ab vltima sua confessione nullum peccatum admiserint mortale: hoc ipsis valdè utile est, ad gratiam quam à Deo acceperunt conseruandam, & tam in illa, quàm omnibus alijs virtutibus, donisque cœlestibus proficiendum. Deinde ad gratiam Dei maiorem indes conciliandam, & honorem illius atque Ecclesiæ Catholicæ vtilitatem promouendam, uti etiam ad salutem suam certam faciendam, cumulum meritorum amplificandum, gratiam & virtutem vberiorum acquirendam; ut tentationes & insidias inimici nostri non solum cognoscant, sed etiam superent. Imò ad facilius & suauius opera virtutum perficienda, hanc vitam maiori ope diuina transigendam, ac tandem ad hunc mundum, cum salutis fiducia, ampliori conscientia consolatione, & pace relinquendum.

Ob has similes SS. Sacramentorum & plures alias virtutes & operationes; valdè seruo Dei bonum est ijs frequenter vi. Nam licet ab vltima sua Confessione, nullum peccatum mortale admiserit, nihilominus certum est, multa illum venalia commisisse, quorum

78 DE FREQUENTI

rum aliqua nouit, quædam uero igno-
rat: neque propterea excusatur, quan-
doquidem illa cognoscere potuisset.
Cum uero ab anima ea non propellit,
magnum ei detrimentum adferunt, &
ad mortalem culpam perpetranda
disponunt. Ad hæc manifestum est, ho-
minem quotidie à Dæmone, Mundo
propria carne & natura corrupta vari-
tentationibus impugnari, quæ ipsi
in peccati mortalis discrimine adducit.
Quia porro multæ ex illis occulte sunt
& periculosæ, assiduis remedijs ad ani-
mam suam ueniali peccato liberanda
continuo robore ad tētationes omnes
propulsandas; & perpetuo rore cele-
sti, ad peruersam naturæ suæ inclina-
tionem mitigandam, opus habet. Hæc
omnia in sanctissimis Pœnitentiæ &
Eucharistiæ Sacramētis inueniuntur,
quando sæpius frequentantur. Nisi
etsi contra dicta pericula sint alia me-
dicamenta, nihilominus tamen hæc
frequenter adire, (si debito modo fiat)
melius & certius est remedium.

De his admirabilibus sanctissimi Al-
taris Sacramenti operationibus ac uir-
tutibus, quas in sæpè communican-
tibus operatur, benè S. Bernard. his uer-
bis testificatur: *Duo illud Sacramentum*

*Serm de Cæ-
na Domini.*

operatur in nobis: vt videlicet & sensum in
 minimis, & in grauiorib. peccatis tollat om-
 nino consensum. Quod S. Vir ab illius af-
 fect^o experientia cōfirmat, quem serui
 Dei in cordibus suis sentiebant, qui-
 bus loquebatur, dicens: Si quis vestrum
 non tam sepe modo, non tam acerbos sentis
 iracundiæ motus, inuidia, luxuria, aut cete-
 rorum huiusmodi: gratias agat corpori &
 sanguini Domini, quoniam virtus Sacramē-
 ti operatur in eo, & gaudeat, quòd pesti-
 mum vlcus non accedat ad sanitatem.

Hæc Sancti Bernardi sunt, quæ ab
 omnibus alijs Sanctis etiam agnoscū-
 tur, atque à Sancto Tridentino Conci-
 lio confirmantur, vti ostendit sanctif-
 simum Sacramentum in omnibus ijs,
 qui illud benè dispositi suscipiunt, e-
 iusmodi operationes producere, illos
 custodire, & ne tentationibus consen-
 tiant, defendere; passionum motus
 componere & continere, inimicos il-
 lorum subiugare, vires ad omnia iam
 dicta conferendo, in recta viuendi ra-
 tione fouere & promouere.

Hinc fit, quòd in omnibus ciuitatib.
 & terris, vbi homines sunt, qui sæpius
 confitentur, etiam reperiantur, qui se
 pluribus annis, imò toto vitæ suæ de-
 cursu in gratia Dei absq; vllius peccati

*Confessio
Mart. lib. 5.
le Eu. h. cor.
9b. 90.*

mortalis admissione conseruent. Huius rei testes sunt omnes ordinarij Confessores, & experientia discunt tantum bonum fidelibus communicari, quia sapius & bene dispositi, preciosissimū Eucharistiæ Sacramentum accedunt. Huiusmodi Christianos omnes (etiam conscientia illorum mortali peccato careat) ad frequentem Confessionem & Communionem incitare, & permovere debet.

Quod si aliquod ab vltima Confessione admiserunt, multò magis propter rationes supra adductas, & plures etiam alias, ipsis necessarium est, sine mora ad Confessionem currere; nam hac ratione debent se à peccato mortali extricare, & ab omnibus malis, atque calamitatibus hinc procedentibus, ab odio nimirum, & inimicitijs Dei omnipotentis, maledictione diuinæ maiestatis, à dura Satanae & tenebrarum principis seruitute, bonorum operum & meritorum iactura, à manifesto grauiorum peccatorum maiori cæcitate, atque obdurationis, imò damnationis æternæ periculo liberare, à quibus omnibus vti & alijs dependentibus se subtrahit, qui statim & debito modo confitetur. Quamuis au-

*ap. 14.
Tim. 2.
gregor. in
moral. lib.
5. cap. 12.*

COMMVNIONE.

81

tem à peccato mortali, per solam contritionem; & propositum confitendi tempore opportuno liberari aliquis possit, tamen valdè difficile, & in paucis rarum est, absq; sanctissimi Sacramenti auxilio, contritione tangi: Nam verus dolor tantum peccati odium requirit, vt per hoc, anima & voluntas magis peccata mortalia, quàm omnia mundi mala & miseras detestetur, tàmque firmum emendandæ vitæ propositum in se contineat, vt statuat nunquam vlli peccato mortali consentire, quamuis ad bonorum amissionem vel mortem euitandam conduceret.

Adhæc necesse est, vt singularis Dei amor ad hanc peccati detestationem, & vitæ nostræ emendationem præcipuè nos trahat. Quia verò homines primò ab ineffabili caritate cõmuniter non mouentur, sed potius à suæ damnationis timore: valdè difficile est hanc contritionem absque SS. Sacramentorum adminiculo obtinere: vnde fit, vt qui mortali peccato infecti sunt, dum illud non confitentur, ordinariè in eodem hæreant, & omnibus malis (vti diximus) ex tali delicto prouenientibus subiaceant: quod ideo illis ita contingit, quia absque SS. Sacramen-

D 5

men-

mentorū ope ad internum dolorem communiter non pertingunt, qui ad peccatum mortale depellendum necessarius est: At cū ad Confessionem post peccatum admissum recurrunt, statim se ab illo, & malis ipsum concomitantibus expediunt. Nam quando confessio non solum cū vera peccati detestatione & odio, sed etiam firmo emendationis proposito fit: etiam præcipuè ob timorem damnationis ad illud relinquendum quis permotus sit, nihilominus S. S. Sacramentorum virtute gratiam Dei acquirit: quod Theologi docent, & à Sancto Concilio Tridentino definitum est, attritionem, id est, imperfectam pœnitentiam, virtute Sacramenti contritionem, id est, perfectam & meritoriam pœnitentiam fieri. Nam misericordia Dei in noua lege adeò immensa est, tantamque virtutem noui instrumenti Sacramentis tribuit, vt gratiam conferant, modo nullum impedimentum offendant: & si homo in gratia est, illum augmentent.

Hæc sunt magna illa beneficia, quæ sæpè confitentes, ac pretiosum Domini nostri Iesu Christi corpus suscipientes consequuntur, & graues mis-

ff. 14. c. 14

COMMUNIONE.

ria, à quibus liberantur & immunes redduntur. Quomodo igitur, qui salutis suæ cupidus est, & Deo seruire statuit, tanta dona respuere poterit? quæ ratione tantum emolumentum contemnere audebit? quomodo se à frequenti confessione, quæ salutis & vitæ fons est, excusabit, siquidem per illam à tantis malis, morte, peccato, pœna æterna liberatur, tantamque puritatem, & cœlestem pulchritudinem, tot bona, & tantam gratiam atq; gloriam acquirit? Quomodo à crebra sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti perceptione abstinere poterit, quod est panis vitæ, peccatorum mors, furculus virtutum, medicina passionum, infirmitatis nostræ solidamentum, thesaurus gratiæ, dulcissima diuinarum consolationum mensa, immortalitatis radix, & omnium bonorum fons: Hæc de prima parte sufficiant, nunc ad secundam, quam præcipuè explicare statuimus, & propter experimentum, quod habemus, magis necessariam esse constat, accedamus.

*De quorundam defectu, qui sua peccata in
confessione excusant, & quomodo in
hoc seipfos mortificare de-
beant.*

Non hic graua & manifesta delicta ostendere proposui, quæ ordinariè in Sacramento Pœnitentiæ ab ijs committuntur, qui salutem suam vilipendunt, vt est, Confessionem nulla conscientia discussione facta, ad quã quilibet obligatus est, accedere; vel ex timore aut verecundia mundana, grauius aliquod delictum in ea reticere, absque emendationis & periculorum euitandorum proposito confiteri. Nam hæc omnia confessionis fructum prorsus impediunt, & valorem tollunt, imò ad eadem peccata cõfitemda obligant, præterquam, quòd malè confitendo sacrilegium admittatur. Verùm quosdam negligentias & errores patefacere volo, qui ex malis naturæ nostræ corruptæ inclinationibus oriuntur, & in hominibus, qui salutis suæ cupidi sunt, & benè viuendi propositum fecerunt, reperiuntur, quos deserere, & radices, vnde proueniunt, extirpare oportet.

Horum:

Horum vnus est, quod homo in Confessione suum peccatum colorando excuset & defendat, ne videatur tam magnum & graue, nec tam turpe, ut in se est. Et quidem pro excusatione dicunt, se offensam quam patrârunt declinare non potuisse, quod falsum est: quia Deus neminem ad impossibile obligat. Alij verò aiunt, quòd licet peccato vindictam aliquam, vel rem turpem appetendo consenserint; huiusmodi tamen desiderium subito transiisse, & ab animo expusum fuisse: quo pacto significare volunt culpam leuem esse, etiamsi consensus deliberatus fuerit. Attamen certum est, quòd si motibus animi prauis non restiterint, sed consenserint, profectò peccatum admiserunt, quamuis tantum exiguo tempore consensus durauerit. Si autem id, in quo consensum præbuerunt, notabile detrimentum proximi est, vel adulterium aut simile; consensus peccatum mortale erit, licet breui tempore durauerit, quia non virtute illius, qui consensit, sed ob passionis violentiam quiescentem hoc contigit. Alij innocentiam suam prætendant, totamque culpam in dæmonem conijciunt; dicentes hostem infernalem ipsos ad-

D. 7. pec-

peccatum induxisse. Quidam vero proximum, qui causam illis peccandi dedit, inculpando, se purgant, dicentes se si peccauerint idem fecisse, quia tam molesti ipsis fuerunt, tam vehementer orârunt & institerunt, vt ab eis liberari non possent, vel quia prius reprehenderunt ipsos, & calumniârunt, vel infortunij sui causa fuerunt, & contra voluntatem ipsorum loqui, aut etiam multo plura in defensionem suam facere coegerunt. Alij sua peccata palliant, & peiori ratione defendunt, Deoque illa tribuunt, dicentes Deum dedisse illis hanc naturam tam peruersam & ad nequitas procliuem, vt quicquid faciant, aut quocumque tandem modo se defendant, nec hoc peccatum euitare, nec his tentationum insultibus resistere possint. Hoc autem omnino falsum & à veritate alienum est: quia nec diabolus, nec vllus hominiquenquam ad peccandum cogere potest, qui cauet, ne deliberatè & voluntariè peccatum admittat, nec Deus in hac vita eiusmodi auxilium & subsidium homini denegat, quod ad peccatum euitandum necessarium est, sed tantum vt velit.

Magnus hic defectus originem suam

COMMUNIONE 87

fuam ab hominis superbia & præsumptione ducit, quippe hoc facit, quia magnum se esse arbitratur, & pluris, quam deceat, ab alijs fieri cupit, aut quia verecundiam & reprehensionem timet, quam ob peccata sua meruit, Sic enim ait sanctus Gregorius: *Ani- Lib. 22. mor-
mus superbia elatus, si quid est quod repre- ca. 8. in edis-
hensibiliter facit, mallet silentio tenere, no. 9.
quam voce confessionis aperire. Ex illo
quippe lapsu primi hominis hæc augmen-
ta nequitiæ ducimus, ex quo ipsam radi-
cem traximus culpæ. Sic namque ille
dum lignum veritum contigisset, abscon-
dit se à facie Domini inter ligna paradi-
si, &c. Qui cum argueretur à Domino
quod de ligno vetito contigisset, illico Gen. 3
respondit: Mulier quam dedisti mihi so-
ciam, ipsa mihi dedit de ligno, & comedi.*

Ipsa quoque mulier inquisita respon-
dit, dicens: Serpens decepit me, & comedi,
&c. Cumque excusare peccatum voluit
vir per mulierem, mulier per serpentem,
auxerunt culpam, quam tueri conati sunt:
oblique Adam Dominum tangens, quod ipse
peccati eorum auctor exiiterit, qui mulie-
rem fecit: & Eva culpam ad Dominum re-
ferens, qui serpentem in paradiso pesuis-
set.

His

His excusationibus duo maxima
 scelera perpetrarunt, & notabilia dam-
 na incurrerunt. Vnum est, quod mis-
 ricordiam Dei retardarint, quò minus
 subito illis noxam admissam ignosce-
 ret. Propterea enim factum est, vt Deus
 serpentem non interrogauerit, quia
 nec ei peccatum condonare volebat,
 nec ipse poenitere poterat: Verum A-
 dam & Euam interrogauit, quia vole-
 bat, vt per dolorem & displicentiam
 peccata sua agnoscerent, & absque illo
 innocentiae prae-textu, simplici ac hu-
 mili confessione, perfectam delicti re-
 missionem obtinerent. Secundum est
 eiusmodi, quòd excusando se, pecca-
 tum suum maius & grauius, quam e-
 rat, reddiderint: vnde factum est, vt
 quamuis ob poenitentiam factam post-
 ea ignouerit, nihilominus ista remissio
 pluribus miserijs & grauissimis affli-
 ctionibus, totius Mundi scilicet corru-
 ptioni, plusquam nongentorum an-
 norum super terram exilio, trium vel
 quatuor millium annorum in lympo
 captiuitati alligata fuerit. Idem omni-
 bus Adami filijs sua peccata defenden-
 tibus & excusantibus contingit, &
 dum culpam in creaturas, vel miserias
 & tentationes suas rejiciunt, *secreta*
 qua-

COMMUNIONE. 89

quodam ratione, in Deum omnium
creaturarum atque afflictionum au-
ctorem conuertunt: unde peccatum
multiplicant & misericordiae Dei, quae
ipsis ignoscere cupit, magnum obsta-
culum ponunt. Quod sanctus Grego-
rius optimè his verbis ostendit: *Humani*
generis vitium & latendo peccatum com-
mittere, & commissum negando abscondere,
& coniunctum defendendo multiplicare.
Hæc igitur mala inclinatio corrigenda
est, clarè & apertè peccatum cum om-
nibus circumstantijs illud aggra-
uantibus confitendo, totam culpam in-
nos ipsos reiiciendo, & illius veram &
totalem causam retorquendo. Nam li-
cèt diaboli mortales tentent, ad malè
agendum inducant & incitent: tamen
homo semper liber est, & à Deo suffi-
ciens auxilium accipit, ne peccato
consentiat, sed resistat, ac propterea
totum sibi met, non alicui alteri crea-
turæ malum imputare debet, dicendo
ex affectu se peccatum admisisse, to-
tamque suam esse culpam, quia liberè
consenserit: imò etiam si talia pericula
atque occasiones euitare potuisset, non
fecerit.

Ad hæc potuisset etiam se bene de-
fendere, & orationibus, pœnitentiæ &
mi-

Lib. 22. mor.
c. 9.

TI
maxima
vilia dam-
quod mis-
uò minus
ignosce-
st, vt Deus
t, quia
volebat,
erum A-
quia vole-
centiam,
sque vili-
ici ac hu-
delicti re-
ndum est
e, pecca-
quam e-
m est, vt
am post-
remissio
nis affli-
et corru-
rum an-
ium vel
lymbo
n omni-
fenderit,
it, &
siferias
secræta
qua-

misericiæ operibus, colloquiis ac piorum librorum lectionibus munire, nec his alijsque medijs, quæ Deus ipsi in hunc finem dederat, usum esse, ideoque totam culpam in se redundare, ac omne malum & delictum ex se provenire. Nam sancti Ioannis Chrysostomi sententia verissima est: *Nemo leditur nisi a seipso*, ita ut nullum maius detrimentum sit eo, quod ex peccato procedit. Quod si homo nunquam peccato consentiret, nunquam reatum incurreret, nec villo incommodo afficeretur. Cum ergo tam exactè scelera sua confitetur, caueat ne humilis aut valdè contritus propter sua delicta videri velit, quia nihil aliud esset, quam ex vna superbia in aliam labi: sed deliderare debet, ut peccator videatur, & ut talis confundatur, obiurgetur & reprehendatur, quò citius medelam accipiat.

Huius rei bonum experimentum ac testimonium erit, si homo libenter se accusari, de peccatis suis redargui, & velut peccatorem tractari patiarur; quia si apertè se peccatorem confitetur, & tamen ut talis haberi non vult; signum est illum nec corde per-

In tom. 5.
hom. quòd
nemo led.

to se accusasse, nec confessum esse,
 quod sanctus Gregorius his verbis de-
 clarat: Confessionis veritatem probat, Lib. 22. mot
 cum alter malum quod facimus incre- c. 10. in edic
 pat. Quod si superbe defendimus liquet, noua.
 quia peccatores nos ex nobis fictè diceba- Casian coll
 mus. Vnde summoperè curandum est, 18. c. 11.
 ut mala quæ fecimus, & spontè fatea-
 mur, & hæc alijs arguentibus non nege-
 mus. Superbiæ quippe vitium est, ut quod
 de se fateri quisque quasi sua sponte di-
 gnatur, hoc sibi dici ab alijs dedignatur.
 Hæc sanctus Gregorius, quibus osten-
 dit, qualis intentio illius esse debeat,
 qui vera pœnitentia tactus, absque
 vlla fictione & excusatione vult con-
 fiteri, scilicet non ut iustus censeatur,
 aut velut talis honoretur, sed è contra-
 rio confundatur, humilietur, & tan-
 quam peccator corripatur. Tanta
 est simplicis & humilis confessionis
 virtus, ut illa peccator cœlos pene-
 tret, diuinæ maiestati se sistat, & infi-
 nitam illius misericordiam, ad debi-
 ta peccatorum suorum remittenda,
 & bona sibi conferenda inclinet. Sic-
 ut pauperes mendici, quò magis
 suam paupertatem & vulnera pijs ho-
 minibus patefaciunt, eò amplius il-
 los ad compassionem mouent, &

plu-

plures elemosynas accipiunt : sicetiam peccatores , quo plus malitiam suorum peccatorum detegunt , grauius illa aestimant , & de illis sese accusant : eò magis summi Dei clementiam ad commiserationem , ac pretiosa gratiæ dona tribuenda inflectunt.

Regius Propheta Dauid optimè profectò hanc Dei naturam cognoscebat , cum diceret : *Propter nomen Domine propitiaberis peccato meo , multum enim.* Nò defendit , nec diminuit , sed penitè cõfessus est , vt diuinã clemẽtiam ad hoc ipsi condonandum flecteret. Huius rei optimus testis est Lathro ; qui in cruce pendens , non solum peccata sua absque vlla defensione , & in alios reiectione agnoscebat & confitebatur , verum etiam seipsum accusabat : intelligens se pœnam promeruisse , vti sermo suo dicebat : *Nos digna factis recipimus.* Ideò ob humilem hanc & penitentiam plenam confessionem , statim peccatorum suorum veniam accepit eodèq; instanti tã à culpa , quàm pœna absolutus , ad paradysum deductus fuit.

Talis est veræ confessionis effectus ; qui ab animo humili & contrito procedit , Deum placat , & ad iram atque indignationem , quam contra-

Psal. 24.

Luce. 23.

COMMVNIONE. 93

transgressorem conceperat, deponendam inducit: interminationem pœnæ æternæ mutat, atque in misericordiam, dona gratiæ & gloriæ conuertit. Merito igitur Deum cum regio Prophetæ Dauide orare debemus: *Domine, Psalm. 140.*
non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.

CAPVT III.

De culpa que incurritur, cum aliquod peccatum in confessione verbis dubijs, & nihil tale quid significantibus manifestatur.

Qui sapius confitentur, solent in aliud vitium impingere, quod ab eadem radice originem ducit; cum videlicet sua scelera verbis aut vocibus, nullam culpam aut peccatum significantibus patefaciunt, utpotè quando dicunt: Confiteor de his meis imperfectionibus & delictis, quod exiguam patientiam, humilitatem, charitatem habuerim, orationes meas cum maiori attentione non dixerim, linguam meam & oculos melius non custodierim, turpes & inutiles cogitationes celerius ab animo meo non eiecerim, hoc vel illud opus cum

Cum tanta humilitate & charitate, quanta potui, non absoluerim, verba quædam otiosa & obmurmuratione plena protulerim. Hæc & similia verba, nullam culpam aut peccatum significant; nam cum homo contra id ad quod obligatus est agit, aut quod facere debet, & iniunctum est intermittit; culpa vel peccatum est: sed omnia ista ab eo reuera proferri possunt, qui id, ad quod tenebatur, penitus executioni mandavit, etiam si quicquid facere potuisset, & melius perfectiusque fuisset, non fecisset; non enim Deus homines sub pœna peccati mortalis, aut etiam venialis semper ad faciendum quicquid possunt, aut quod melius & perfectius est, obligat. Itaque si quis peccata sua his tantum verbis absque vlla alia explicatione confiteretur, absolui non posset: quia ne vnum quidem peccatum aperte manifestasset.

Verum quando is, qui sæpè ad confessionem accedit, dubium aliquod peccatum detegere cupit, nec certus est, an illi consenserit, & in repellenda negligens fuerit; tunc nequaquam reprehensione dignum est, huiusmodi inter confitendum verbis via, modò alia

alia sua peccata clarè & distinctè apertiat. Quòd si non recordatur se ab ultima sua confessione hoc delictum commississe, aliud quoddam antea vitæ confiteri potest, vt absolutio aliquam materiam inueniat. Vbi verò peccata sua certa, & à se admissa fuisse nouit; hac loquendi ratione nequam utetur, sed potius manifestis & significantibus verbis confitebitur dicendo: fateor me in custodia cordis mei negligentem fuisse, otiosas cogitationes non ita studiosè, vt debebam, repulisse, tam attentè & deuotè, vt oportebat, orationi non vacasse, motibus iræ, superbix, odij & inuidix, cù tanta patientia, humilitate & caritate, sicuti obligatus erā, non restituisse, pigrum ad bona opera fuisse, quædam facienda omisisse, alia verò facta non ob tam sanctum finem, ac teneor, id est, ad gloriam Dei præstitisse: sed è contrario à voluntate & inclinatione praua motum, honorem, ac delectationem in illis quærendo me ipsum spectasse. Ego nimio desiderio & auiditate corporis, in cibo & potu, vestitu & recreationibus, neglecta temperantiæ regula, commoditates apertui. In aduersitate, naufragio,

gio, & afflictione occurrente, nimiam displicentiam & animi moerorem concepi, nec me diuinæ voluntati, vti oportebat, conformaui. In ijs, quæ ex voto obtigerunt, propter honorem, laudem, voluptatem, vel delectationem, quam adferēbant, nimis vati gloriatus sum, nec ad gloriam Dei & salutem animarum retuli. Linguam meam non tam diligenter, ac tētebar, refrenauī. Me absque necessitate, & animarum vtilitate laudauī, curiosi inquisiui, & inania verba protuli.

Hæc & similia quotidiana sunt delicta, quæ sæpius in vna hebdomada, modo vno die committunt, qui Deo diligenter & sollicitè seruiunt, (qui enim hac cura soluti viuunt, in alias multo grauiores noxas cadunt) & talibus verbis confiteri debent, quibus culpam suam patefaciunt. Verum desiderium accusandi se, vti oportet, demissio animi, dolor & pœnitentia sceleris, laudem quod ex spiritali profectu acquirunt, perspicuè antè oculos mentis has & similes offensas constituēt, & verba ad explicandum, vti conuenienter grauiā & atrociam suggeret, quia in sacro Confessionis Sacramento peccata contra seipsum testimonium deponit.

COMMVNIONE.

97

testis autem iudicialiter examinatus, veritatem aperte manifestare tenerur. Imò quod amplius est, ratione Dei cōtra seipsum Aduocatus constitutus est, qui omnem pro suæ causæ iustitia rationem adducere, & certò, & clarè iniquitatem ac partis aduersæ delictum manifestare debet.

Cum ergò peccator in hoc foro eiusmodi hominum personam sustineat, necesse est, vt omnem peccati gravitatem declarando & confirmando fidele testimonium contra seipsum proferat; causam Dei prosequatur, omnes rationes adferat, quæ ipsum ad amorem & præceptum illius seruandum obligant; debito cum dolore suam ingratitude, malitiam, & quicquid illum intendere potest, agnoscat. Tunc Deus infinita sua misericordia motus, hominem manu apprehendit, aduocatum & protectorem se constituit, sententiamque in fauorem illius profert, partim ab omnibus suis peccatis liberando; partim à confusione & pœna æterna, imò & temporali vindicando, quam suis delictis promeruerat.

Itaque quiddam in hoc iudicio admirabile cōtingit, quòd videlicet peccatori crimina cum occultantur, neq; pro-

E

pro-

88 DE FREQUENTI

prout oportet ad lucem educuntur, in iudicio Dei detegenda & propalanda referuntur, vt tunc in terribili illo tribunali puniatur, ac in cōspectu cœli terræque confundatur. Quod si iam illa benè cōfiteatur, & cum decenti contritione manifestet, ita cooperit & occultit, vt nunquam in suam confusione vel pœnam Deo vel hominibus nota sint futura. Nā cum illo ita se gerit, quasi nunquam offendisset; libenter illum etiam intuetur, cum simili caritatis affectu desiderat, tanta liberalitate & abundantia de thesauris gratiæ & gloriæ participem facit, ac si citius quam illum ad iram prouocasset. Quam benè Regius Propheta Dauid huc alludebat: *Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata* tecta dicuntur, quia non amplius in reorum natura sunt, & quamuis essent nunquam tamen contra peccatores producerentur.

Psalm. 31.

CAPVT IV.

De abusu qui committitur, cum peccata venialia absque dolore vel corrigendi proposito in confessione deteguntur.

IN quibusdam Dei seruis, qui scilicet confitentur, & à peccato mortali ab-

inent, aliud vitium reperitur; quod
 venialia quidem peccata manifestent,
 sed interim eorum motus atque incli-
 nationes in seipsis vivere patiantur,
 nec perfecta pœnitentia & contrarijs
 operibus extinguant, atque hac ratio-
 ne confitentur, & se ex consuetudine,
 absque vlllo pœnitentiæ motu, id est,
 vero dolore, aut firmo emendatio-
 nis proposito accusant. Ita de verbis o-
 tiosis, voluntaria distractione, curiosi-
 tate in eo, quod oculos & reliquos sen-
 sus concernit, de excessu in cibo, potu,
 somno & risu; de otio, temporis iactura,
 concessis corpori nimijs commo-
 ditatibus, iocosis mendacijs, de mur-
 muratione in rebus paruis, acedia, te-
 pida oratione, Missæ auscultatione cō-
 fitentur, idque antequam corde do-
 leant, & verum melioris vitæ proposi-
 tum statuunt. Est autem hæc negligē-
 tia valdè noxia, partim quia qui sua
 peccata absque vero illa deserendi pro-
 posito confitentur, remissionem illorū
 non consequitur, sed in anima rema-
 neant, illam magis debilitent, & ad pe-
 riculosiorem lapsum disponant: par-
 tim, quia qui hac ratione confitentur,
 denuò impingant; quippe talis con-
 fessio (quoad peccata) ficta est, quan-
 do

doquidem se verbis accusant, nullum-
que in animo culpæ odium cōcipiunt,
nec absolutè illius semitam deserere
proponunt.

Quòd si omnia peccata venialia,
quæ in confessione dicuntur, hoc pa-
cto, id est, sine vero emendationis pro-
posito manifestentur; prorsus simula-
ta, ficta & nullius valoris est. Propter
has causas valdè necessarium est (sicut

Greg. Papa

3. adm. 34.

Bernar. in

r. de cœna

10m.

1. Th. p. 3 q.

7. ar. 23. q.

14. d. 16 q.

ar. 2.

plurimi S. Doctorum ostendunt) ter-
uis Dei, diligenter sua venialia peccata
ante confessionem expendere, apud se
pro delictis in Deum admissis habere,
ac verè & fortiter se nunquam repeti-
turos proponere. Quòd si in eadem se-
pius recidant, cum eodem proposito
frequenter resurgant; & licet singulis
vicibus in idem peccatum relaberentur,
toties idem statuunt, nec animi
despondeant, aut desperent: sed potius
laudem Deo & gratiarum actionem
persolvendo se humiliant, qui semper
ad recipiendum illos & ignoscendum
paratus est. Nequaquã existimare de-
bent, huiusmodi confessiones propter
frequentem eiusdem peccati recursum
inutiles esse: quia magnum illis fructum
adferunt. Quotiescunque enim ad peni-
tentiam cum tali emendationis pro-
po-

posito redeunt, maiorem gratiam, plures virtutes, & dona cœlestia consequuntur; maiores vires accipiunt, quosibi caueant, ne grauiora facinora committant; bonam aduersitatum partem declinant, quas passi fuissent, nisi ad confessionis Sacramentum recurrissent, & suorum delictorum remissionem procurassent. Quod si ex humana imbecillitate seruus Dei, firmum in animo propositum fugiendi omnia venialia peccata non sentiat, ad minus statuat, maiora quædam & magis noxia declinare. Sin autem tantæ infirmitatis esset, vt illud quoad venialia peccata ab vltima confessione non experiretur, quia valdè communia sunt, eique difficile ac molestum foret euitare, crimen aliquod adducat, de quo antea confessus est, maioremque displicentiam & firmiorem emendandi voluntatem habet: vt hac ratione confessio perfecta & sincera sit, gratiamque reuera mereatur: ad hoc enim consequendum, necesse est hominem ad minimum quædam delicta patefacere, quæ & displicent, & firmo emendationis proposito amplius committere non vult.

Cur autem peccata venialia cum tali dispositione confiteri debeant, eius-

Th. p. 3. q. 1. modi causa est: quòd cum homo veniale
 .a. 6 in 4. lem noxam contrahit, anima inordinatè
 16. q. 2. ar. natè ad creaturas se conuertat, dum
 17. q. 3. a. 2. voluptatem quam ab illa percipit, plus
 quàm Deum amat, & potius suam,
 quàm illius voluntatem sequitur. Vt
 ergò vitium istud expellat, atq; ad pri-
 mū suum statū redeat, oportet internū
 aliquod opus peccato admissō contra-
 rium facere. Eiusmodi autem dolor
 est, vera culpæ patratae detestatio, &
 firmum nunquam illam reiterandi
 positum, vel similis valoris aliquis,
 quale amoris Dei, aut deuotionis actus,
 vel sui ipsius esset oblatio, ita peccato
 veniali repugnans, vt si in memoriam
 illi veniret, statim detestaretur, & cor-
 riperet. Quicumque sua peccata hoc
 modo dispositus confitetur, certus est
 illum subitò remissionem omnium
 consequi.

Singulare profectò Dei beneficiū
 est, quòd homini tam efficax & suauē
 remedium, vt hoc est, concesserit. Vnde
 de quia anima vnico veniali delicto
 infecta paradysum ingredi nequit, sed
 ab omnibus vel in hac, vel in altera vi-
 ta expurgatam esse necesse est: meritò
 diuino hoc medicamēto vti debemus.
 Quando igitur octo vel quindecim die-
 bus

rum spatio euoluto, venialia delicta ab
 vitima confessione admissa, Confessa-
 rio manifestanda sunt, primò omnium
 diligenter nobiscum expendere debe-
 mus, considerantes illa coram Deo, &
 contra diuinam ipsius volūtatem pec-
 cata esse, quæ animabus nostris magnū
 detrimentum adferunt, nos à præstan-
 tium Dei bonorum participatione im-
 pediunt, & temporali aliqua pœna vel
 afflictione dignos fuisse; quia consen-
 sum illis dederamus.

Magnum igitur dolorem & pudorē
 in nobis concipiamus, quòd talia com-
 miserimus, firmiter proponentes de
 cætero similium periculorum bara-
 thrum euitare, & de illis in tali dispo-
 sitione confiteri. Quòd si non omnia,
 sed grauiora solū, quæque maiorem
 verecundiam pariunt, detegamus: ta-
 mē oportet nos de omnibus dolere, &
 statuere quòd illa nunquam reiterare
 velimus. Hac ratione à terribili purga-
 torij igne liberabimur, & copiosam
 gratiam cum maiori conscientie pur-
 ritate obtinebimus, atque ex hoc exilio
 migrantes, citius ad cœlestem ciuitatē
 perueniemus. *Non enim, vt S. Ioannes*
ait, intrabit in eam aliquod coinquinatum. *Apoc. 21.*

CAPVT V.

De negligentia qua conscientia ante confessionem discutitur, & incommodis inde prouenientibus.

Quamuis homines deuoti, qui se Deo sæpius reconciliari consueuerunt, communiter in conscientia sua debito modo examinanda, minimè negligentés sint, ut ipsorum confessio valeat, nec opus sit illam repetere: nihilominus tamen multis incuria quædam singularis est, quæ pœnitentiæ fructum retardat. Illa autem est, quòd conscientiam ante confessionem valdè leuiter percurrant, nec animarum suarum penetralia ingrediantur, nec multorum peccatorum latentium curam agant; quæ etsi valdè grauias sint, non tamen illa cognoscunt, nec confitentur, quia malitiam occultam habent, vel virtutis similitudinem præ se ferunt.

Ad hanc rem, quæ magni momenti est, intelligendam, considerandum est, quædam peccata ex malitia fieri; ea nimium quæ homo talia esse cognoscit, & scienter admittit, etiam si ab aliqua passione non magna incitetur; quædam ex infirmitate fiunt, ea videlicet, quæ

quidem vt talia cognoscit, sed à passio-
 ne aliqua aut vehemēti tentatione in-
 ductus committit: alia per ignorantia,
 quorum natura hominem latet. Cum
 ergo omnem diligentiam adhibet, vt
 ediscat aut intelligat, quod ipsum scire
 conuenit; & tamen nullum inuenit qui
 doceat, à peccato excusatur: verum
 cum non studet vt sciat, interrogando
 ac consulendo illos quos deberet, neq;
 medijs necessarijs vtitur vt à Deo il-
 luminetur, & in eo quod facere tene-
 tur ab hominibus instituitur, nullus
 excusationi locus relinquitur, si quid
 committit quod peccatum sit, & con-
 tra præceptum sub peccati mortalis
 poena obligans facit, transgressio ip-
 sius mortalis erit; Sin contra venialis
 culpæ mandatum agit, eius delictum
 pariter veniale censebitur, quamuis
 non tam graue, quam si ex malitia
 scientiaque perpetrasset. Hæc nobis in
 constitutione quadam Ecclesiastica
 his verbis à S. Augustino ostenduntur:
*Non omnis ignorans immunis à pœna est: ille
 autem ignorans potest excusari à pœna, qui à
 quo disceret non inuenit: quod scire non stu-
 duit, & quod dignam facultati comparandæ
 ad rectè faciendum operam non dedit; hoc a-
 nima deputatur in reatum.*

August. de
 vet & non
 Test c 67.
 De lib arb.
 ca. 22. 1qm.

E §

Ex

Ex quo sequitur multos Christianos in graui peccata lapsos esse, quamuis ob socordiam ignorantia laborassent, & quia ipsos latebant, nequaquam confitebantur: imò quidam vsque ad eò mente capti sunt, vt se viam virtutis tenere, & recta ad cœlum tendere pro certo arbitrentur, cum interim ab illo deflectant, & directo itinere ad æternam damnationem descendant. Quapropter benè Sapiens ait: *Est via que videtur homini recta, & nouissima eam ducunt ad mortem.* quasi dicat: Quidam inter homines viuendi modus est, qui iustus apparet, quædam opera sunt, mores & conuersationes, quæ bonitatis speciem præ se ferunt, sed ante Deum nullam prorsus habent: quia illis permixta sunt peccata, quæ ad ruinam pertrahunt. Quæ sint autem ista, & quibus remedijs occurrendum sit, in sequentibus ostendemus.

CAPVT VI.

De quibusdam peccatis, quæ ex ignorantia committuntur, & multi ignorant, nec confitentur: quia id discere negligunt, quod sciunt tenentur; & de socordia in caritatibus & iustitie operibus.

VT magnum hoc malum meli⁹ cognoscatur, & conuenientioribus remedijs preueniatur, utile admodum erit, nonnulla ex occultis istis peccatis in lucem adducere, quæ ex culpabili ignorantia fieri solent, & ob materiae grauitatem aliquando sunt mortalia. Communiora tantum proferemus, vt ex his reliqua comprehendantur, & detegantur.

Quædam exterius magis sensibus subiecta, & ad cognoscendum, si quis obseruare velit, faciliora sunt; alia paulò subtiliora, occultiora, & ad intelligendum difficiliora. Primi generis hominum negligentia est, qui ea, ad quæ propriè ob dignitates & officia sua obligati sunt, intelligere & facere prætermittunt. Sunt diuersi hominum status & munera; quidam potentes Domini sunt, alij Governatores, alij Iudices, nonnulli Scabini, quidam Mercatores, alij in Prælaturæ, vel Sacerdotij gradu sunt, multi Religionis aut Matrimonij statum sequuntur. Omnes hi ordines & dignitates, præter mandata Christianis omnibus proposita, alijs maioribus obligationib⁹, tam iure diuino, quàm humanis legibus & cõstitutionibus constri-

eti sunt, quarum notitiam habere, & mentem executioni mandare tenentur. Huic alia quaedam coniuncta est, quod videlicet parentes & praeceptores filijs, seruisq; suis doctrinam Christianam non instillent, nec operam dent, vt sacrum audiant, ieiunijs & orationibus vacent, quod pernitiosos proprijs ludos, nocturnos discursus non prohibeant; pessimam & inanem iurandi consuetudinem, & ab Ecclesia dei prohibitis lacticiniorum usum non interdican; quod peccandi occasiones non tollant. Et qui seruos habent, quod homines cum foeminis, filios adultos cum ancillis, spōsas cum sponsis, cognatos cum cognatis; quod filios suos tempore stiuē matrimonio non tradant, aut contra voluntatem nuprui collocent; seruorum suorum prater omnem iurandi diuini equitatē nuptias impediunt, non fideliter suoq; tempore illis & operarijs suis satisfaciant, nec promissa seruent.

His defectibus saepe mortale peccatum incurritur, quorum tamen nulla ratio habetur. Istam peccati speciem similiter iuramenta induunt, cum per animam, regni coelestis partem, parentes, & filios, ita me adiuuet Deus, vel saluet, iuratur. Imprecationes etiā aut

male
di in
dubi
absq
iura
bi ve
men
re, c
tum
aliqu
sui v
deli
non
mun
mod
dia,
& q
mor
anir
fiter
E
mal
exa
ma
ma
vo
am
tat
pro
cor

maledictiones sine voluntate imple-
di iuramentum non nunquam cum rei
dubiæ affirmatione pro vera, interdū
absque veritatis vel falsitatis examine
iurare, quod multi bonitatis nomen si-
bi vendicantes haud perpendunt: & ta-
men hoc est falsum iuramentum dice-
re, quod ex natura sua mortale pecca-
tum est. Multi etiam iurant, se bonum
aliquod opus in euentem proximi
sui vtilitatem facturos, certa officia fi-
deliter administraturos, & illius leges
non transgressuros, secretum ipsis cō-
municatum seruaturus, nec in eius-
modi statu munera, nec maiora stipen-
dia, quàm constituta sint, recepturos;
& quando contrarium egerunt, nec se
mortaliter peccasse, & periurij reos esse
animaduertunt, nec etiam de illis con-
fitentur.

Ex altera peccatorum specie, quorū
malitia occulta est, hæc sequentia sunt,
ex adulatione Principes, Prælatos, &
magni nominis viros laudare, illorum
mala opera extollere, & superbix ac
voluptatum adinventiones excusare;
amicos suos commendare, illis digni-
tates, officia secularia vel ecclesiastica
procurando, quibus indigni sunt, quia
conditionibus à iure vel ciuili, vel ec-

clesiastico requisitis carent: aurum vel æquivalens ad certi officij administrationem concedendam, quod gratuito conferri deberet, vel ob beneficium præstitum, ad quod faciendum quis de iure & ratione muneris sui tenebatur accepisse: opera caritatis & misericordiae tam spiritualia quàm corporalia, in ijs prætermittere, quibus lege divina obligamur. In lusuibus & vanitatibus, cibis, alijsque rebus superfluis bona expendere, quæ Deus ad opera caritatis facienda dedit; aliorum peccatorum cum commodè fieri potest, reprehendendo, aut Superioribus manifestando non impedire, vel sanè bonam illis instructionem, consilium, aut elemosynam non impartire, præsertim cum Principes aut Domini sunt; Magistratum vel Prælaturam aliquam gerunt, qui non solum ratione caritatis, sed etiam iustitiæ ad vitia subditorum suorum corrigenda, reprehendenda & puniendâ, vel etiam quantum in ipsis est impediendâ obligati sunt.

Ad hoc peccatorum genus (quorum malitia licet magna sit à paucis cognoscitur) multæ iniquitates referuntur, quæ fiunt, quando debita tempore constituto non persolvuntur, vel con-

COMMVNIONE. III

tra creditorum voluntatem iniuste re-
 tinetur; quando secretæ confœderatio-
 nes vel monopolia instituuntur, cum
 emptoribus in damnum vendentium,
 vel cum vendentibus in emptorum
 detrimentū conspirando; aut cū in bo-
 norum publicorum distributione ali-
 quis à contributionibus & oneribus,
 ob fauorem & amicitiam eximitur, v-
 nus grauat, alter subleuatur; aut cū
 res aliqua à pueris vel alijs emitur, vel
 lusu acquiritur, qui nullam vendendi
 vel alienandi potestatem habent; cū
 fideliter & quàm primū fieri potest,
 testamenta executioni non traduntur;
 bona pupillorum & minorennium
 commissa male expenduntur; iniustæ
 causæ sustinentur, & in dubijs non la-
 boratur, vt æquitas causæ cognosca-
 tur, bona cum intentione non inquiri-
 tur, qui veram iustitiam manifestet, ne
 alijs molestus sit.

CAPVT VII.

*De quibusdam diuersarum superstitionum
 peccatis, quæ sepe non cognoscuntur, &
 ex ignorantia culpabili non
 manifestantur.*

IN grauioribus peccatis, quorum ma-
 litia parū hominibus cognita est, di-
 uersa

uersi superstitionum modi numerari
possunt: vti est quibusdam superstitio-
sis rationibus præterita, furta videlicet
vel alia crimina aut scelera occulta,
vel cogitationes cordium scrutari, fu-
tura quæ nullo modo naturalia sunt,
sed à libero hominum arbitrio depen-
dent, vel fortuitos rerû euentus, ad quos
quædam liberæ hominum actiones
necessariæ sunt, id est, matrimonia, ve-
norum acquisitio vel iactura, aduentus
alicuius vel discessus, fortunæ vel ad-
uersitatis progressus, quod aliquis al-
talem locum iturus trucidabitur, vel
lapide obruetur, nauigando tale flumē
submergetur, & similia multa indage-
re, quæ solum Deus cognoscere potest
vbi homo per signa cælestia, lineas, vel
dispositionem manuum, somnia, soni-
tes, auium cantus, corporis humani
motus vel huiusmodi modos scire de-
siderat; sanitatis integritatem, vel con-
tra aliquod vulnus medicinam, quo-
rundam tantum verborum prolatio-
ne, aut signorum talium efformatio-
ne, vel alicuius sepulturæ, aut similia-
rerum apud se conseruatione expecta-
re, quæ nullam ad hoc virtutem natu-
ralem habent, neque in hunc finem à
Deo ordinatæ sunt: Similiter benedi-
ctis

Deut. c. 18.

Gen. c. 19.

Concil. Trid.

sess. 22.

Aug. de doct.

Christ. l. 2. c.

1. c. 22.

de ciuit. li. 5.

que ad 6.

De c. 10.

Amb. in Ex-

m. li. 4. c. 4.

tis rebus vti, omnem earum vim cir-
 cumstantijs aut vanis cærimonijs, quæ
 nec profunt, nec obſunt aſcribendo;
 vt ad temporalia bona à Deo obtinēda
 talia verba vel orationes & non alias
 in certo numero, & ne quidem maiorē
 aut minori, tali die, & non alijs, cum tot
 candelis, tali forma & colore factis, ſi-
 milibusque nullius aut exigui valoris
 rebus recitare, quibus orationis effectū
 attribuunt & non deuotioni & ſpiritui
 quibus preces ſunt, nec diuinæ prou-
 dentia quæ hominum neceſſitates
 magis, vt oportet, ad ſuum honorem,
 animarumque ſalutem dirigit. Ad has
 & ſimiles ſuperſtitiones, multi ex i-
 gnorantia culpabili perueniunt, arbi-
 trantes culpam aut nullam, aut leuem
 eſſe, quæ tamen valdè grauis eſt, & ſe-
 nerè à ſacra Scriptura ſanctisque Patri- *D. Th. 1. p. 4.*
 bus reprehenditur. Imò à ſacris etiam *2. 1. d. 3. q. 2.*
 canonibus damnatur, tanquam id vbi *2. 9. 95. ar. 5.*
 dam ſœdus cum diabolo inicitur, & *q. 96. ar. 2.*
 communiter accedit, vt animas cir- *q. 4.*
 cumueniat.

Sic S. Papa Sixtus V. omnes vanas *Sixtus V. in*
 has ſcientias non ita pridem condem- *proprio mo-*
 nauit, atque maximis pœnis propoſi- *tu.*
 tis earum vſum his verbis prohibuit:
 excepta ſcientia quæ de futuris natu-

ralium virtutum affectibus, omnia-
 lia quæ rerum futurarum, vel fortu-
 tō, vel per accidens contingētium scō-
 tiam profitentur falsæ, vanæ, & perni-
 tiosis dæmonum tentationibus, quæ
 occultè his rebus immiscent, subiectæ
 sunt. Itaque Astrologi, & Planetarum
 inspectores per futilem stellarum ge-
 neris & natiuitatis hominum scō-
 tiam profitentur, & se de statu & vici-
 di modo, quem homo tenebit, & de
 ipsius honore, diuitijs, filijs, sanitate,
 morte, profectioe, inimicitijs, vince-
 lis, & alijs euentibus fortuitis, bonis
 vel malis, iudicare, & quædam pro ce-
 to affirmare posse iactitant; Deum
 grauitè offendunt, decipiuntur, alios
 que in errorem adducunt. Similiter
 omnes alij qui huiusmodi artificijs, se-
 creta & futura ex signis in manibus, &
 qua, aere, igne, animalibus, sortilegijs
 vel alijs similibus iudicijs penetrare
 volunt, homines vani, leues, curiosi, à
 communione Dei remoti sunt; & que-
 cunque virorum aut mulierum talia
 ex ipsis sciscitantur & credunt, votum
 in Baptismo emissum violant, & contra
 Christianam fidem agunt. Addit præ-
 terea, quòd non solum has artes prohibe-
 beat, mandans, vt ijs vtentes punian-
 tur;

tur, quando hominibus non solum res
euenturas esse pollicentur ; sed etiam
simpliciter & absque vlla alia certitu-
dine tali modo futuras affirmant. Hæc
sunt S. Patris nostri verba , qui supra
Prælati & fidei Inquisitoribus præci-
pit, vt in tales grauiter animadu-
erant, defendentes insuper omnes li-
bros, eiusmodi scientiarum tractatio-
nem continentes.

CAPVT VIII.

*De peccatis quæ lusu committuntur, & de le-
uibus ac noxijs rebus, quas plurimi ex i-
gnorantia culpabili incidunt.*

Ludum cartarum, taxillorum, a-
learum, & similibus rerum, quæ
fortunæ tribuantur, in horum
peccatorum ordinem & numerum re-
ferre poterimus. Et quidem notandum
est, ludum per se, & simpliciter, absque
vlla circumstantia consideratum ne-
quaquam peccatum esse, ita vt bonis
conditionibus affectus in vsum dedu-
ci possit, quâdo videlicet aliquis labo-
re & honestis occupationibus fessus,
interdum ludum aliquem licitum, ad
animum recreandum & statim ad in-
termittendum opus virtutis redeundum
assumit ; taliter vt nec malum ali-
quod

*D. Th. 2. p. 4.
168. 4. 8.*

quod exemplum, nec scandalum de-
 oriatur, nec inordinatus finis spec-
 tur. Hinc fit, ut lusus aliqui, quamvis
 non usque adeo mali videantur, nihil
 ominus ita frant, ut valde gravia pec-
 cata sint, & à multis qui nulla ratione
 mortaliter delinquere vellent, libere
 continuentur: & licet multa noxia cri-
 mina perpetrent, imò in quorundam
 mortalia incidant, tamen illa non cog-
 noscunt, nec talia esse arbitrantur.

Verum ante omnia considerandum
 est, tempus donum esse pretiosum.
 Deo liberaliter mortalibus non solum
 ad opera virtutis exercenda, sed etiam
 æterna bona, propter quæ creatura
 promerenda concessum: & tamen ho-
 mines illud consumere, nec solum ex
 guum momentum, sed multas horas
 plures dies noctesque huiusmodi vir-
 tutis lusbis contra diuinum benefi-
 citum applicando perdere: & quod
 amplius est, quicquid vanis his & im-
 probis rebus insumunt, id totum or-
 tationi detrahere, quæ ipsis valde necesse
 saria est, ut se in seruitio diuino (unde
 cemus) conseruent. Nunquã enim le-
 for ad orandum, id est, nec quando de-
 dit, nec ante vel post lusum bene dispo-
 situs est, quia lusus ipsum penitus ra-
 puit.

puir, animum eius inuasit, & occupa-
uit. Pluribus similiter honestis exerci-
tjs tempus hoc suffuratur, ad quæ cum
Caritas vel Iustitia, tam ob animæ sug-
salutem, quam sibi ratione status & of-
ficij commissorum perfectionem obli-
gat, vnde cæteri magnam sæpè affli-
ctionem sustinent.

Præterea notandum est, diuinum
esse præceptum, pecuniam ad hominis,
familiæ ipsius sustentationem, aliosq;
fines honestos necessariam, à singulis
labore manuum, artibus & liberali-
bus scientijs vel commercio licito in
publicum pariter bonum vergens;
comparandam esse, vti Deus Adamo
dicebat: *In sudore vultus tui, vesceris pa-*
ne tuo. Quod certa ratione ad om-
nes pertinet, quia quilibet honesto
quodam labore sustentationem qua-
rere debet. Qui ergo ludit, hoc Dei
mandatum violat, inani & impio for-
tunæ modo lucrari cupiens, & (vti a-
iunt) quia solum ipsi alea vel charta
benè successit, vel fauit. Hinc fit, vt
Doctores lucrum ex lusu veniens tur-
pe nomenent, quia inhonesta ratione
instituitur. Et sicut Scriptura S. de his
qui bona vnde viuant honestè lu-
crantur ait: *Labores manuum tuarum*
quia

Gen. 3.

D. Th. 2. 2. q.

164. a. 2. ad. 3

D. Th. 2. 2. q.

118. a. 8 ad. 4

Psal. 127.

quia

Prov. 10.

quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit
 ita etiam è contrario de illis, cum me
 dijs iniquis facultates suas acquirunt
 deque bonis hac ratione acquirunt
 loquitur: Nil praderunt thesauri impietatis.
 Vbi impietatis thesauri ornati
 nominantur, qui per iniustitiam acquirunt
 que fraudem comparantur: talis est illi
 sus qui solùm ad lucrificandas pecunias
 instituitur, & huiusmodi pecunias
 nihil possidenti prodest, sed maxime
 nocet. Nam præter damnum quod
 nimæ illius qui lucratus est inferunt
 les non solùm in nihilum rediguntur
 sed etiam velut nix ante solem dissolvuntur
 ent: & peccatum lucrantis pecuniarum
 causa erit maioris iacturæ bonorum
 quæ vel in possessione illius qui lucratus
 est, aut illius hæredes subsequuntur
 quod reuera afflictio est qua Deus impietatem
 punit, qui bona medijs illicitis acquirunt
 uerunt.

Arist. 3. Eth.

D. Th 2.2. q.

12.6.2. ad 2.

Deinde haud cōtrouerti debet, quod
 hoc (secundum Philosophorum & Aristotelis
 opinionem) malum & iniustum sit, siquidem Deus nullibi lucrum
 ad bona vel pecunias lucrificandas instituit;
 sed diabolica inuentio & peruersitatis est astutia.
 propter verendum est, ne in talibus hæreticis
 malis

minibus adimpleatur quod Micheas
Propheta dicit: *Adhuc ignis in domo im-* Mich. 6.
pii thesauri iniquitatis: quia illum in fine
cum suis bonis tanquam ignis consu-
ment. His addas alia quæ malitiam lu-
sus ostendunt. Etenim certissimum est
eum qui lusui addictus est, frequenter
sibi ipsi & alijs horum peccatorum cau-
sam esse, quod videlicet ludant, pecu-
niasq; expendant, quarum nec domi-
ni, nec veri sunt possessores. Nam ad pa-
rentes & vxores ipsorum pertinent, vel
eas creditoribus, vel familiæ sustentā-
dæ debent, aut fraude vel dolo aliquo,
aut iniquis quibusdam contractibus
consecuti sunt, cui reuera satisfacere
non possunt.

Lusores etiam multorum inanium
& falsorum iuramentorum, discordia-
rum & cōtentionum origo sunt, quod-
que ex lusu irati & furiosi effecti vxo-
res, filios, seruos, imò parentes pro-
prios malè tractent: populus scandali-
zetur, & iustitia in cōtemptum veniat,
quia illos non punit: tandem hac ra-
tione impediuntur, ne has pecunias,
quas miserè pro seruitute diaboli lusi-
bus exponūt, in obsequium Iesu Chri-
sti conferant Et quamuis iuxta SS. Pa-
trum expositionem, diuinum man-
da-

*D. Amb.**Luc. 12. &**hab. c. sicut**hi. d. q. 7.**Aug. in ep. ad**Maced. & c.**quid dicam**14. q. 4.**D. Th. 2. 2. q.**32. a. 5. & q.**66. art. 7.*

datum sit, ut in magna & communi
 pauperum necessitate ex superfluis
 elemosynæ fiant, id est, de eo quod
 reliquum est, posteaquam Christianitas
 honestas suo statui satisfecit: & ut
 extrema necessitate etiam de eo quod
 ad vitæ sustentationem necessarium
 est tribuatur: quicquid nimirum
 suam suorumque curationem ad
 alendam necessarium superest, cogit
 tur: tamen enim in hoc casu præceptum
 de elemosyna facienda, secundum
 communem Doctorum sententiam
 mortali peccato obliget: attamen
 iusmodi homines pauperes suis
 inijs audent defraudare, & in lusus
 uertere

Sicut ergo in omnibus his casibus
 diuinum & naturale ius violentè
 expresse contra ius Ecclesiasticum,
 Ciuile faciunt, quod graui multa
 posita, cartarum, similesque lusus,
 quam Reipublicæ perniciosos pro
 buit.

His tam manifestis rationibus
 tet, exercitiū lusus, quod pluribus
 guum malum esse videtur, non solum
 valdè perniciosum, sed etiam radicem
 esse, ex qua multa peccata procedunt
 Nam hinc spectandarum communi
 curio-

Ex horum numero est, certa quædã
 animi elatio, qua homo se in corde suo
 magnum, alijs que meliorẽ esse peruer-
 sa opinione arbitratur: præsumptio in-
 tellectus, qua propriam suam opinio-
 nem, & iudicium nimis magni facit, &
 plus quàm æquum, ac honestũ sit, ob-
 stinatẽ sequitur: propriæ voluntatis
 superbia, qua valdè irrationabiliter
 propositum suum diligit, & in omnib.
 aliorum cõsensum desiderat: præsum-
 ptuosa, & nimia virium corporis vel
 animæ confidentia: leuis operũ, & iu-
 dicioꝝ Dei æstimatio: immoderata
 alios vincendi cupiditas: peruersa de
 bonorum illorũ, quæ ad nos nihil per-
 tinent mœstitia: clãdestina honorum
 & dignitatum ambitio, vel consecra-
 tio: in castigatione corporis, ieiunijs,
 vigilijs, & alijs pœnitentijs, propria sua
 voluntate, inscio patre spiritali, assu-
 mendis indiscretio: prauum spiritua-
 litatis desiderium, quo quis externum
 quippiam appetit, vt ab hominibus vi-
 deatur, aliquid peregrinum, & singula-
 re desiderat, vt præ alijs conspiciatur,
 admirationi sit, & pluri fiat.

Hæc sunt occultiora, & magis spiri-
 tualia, vel subtiliora peccata, quib. ho-
 mo frequenter abũdat, & omninò sub-

F a iacet,

iacet, nec tamen cognoscit, aut confitetur: quia sicut fures ad domum aliquam spoliandam venientes, primo lumen extinguunt, ne videantur; ita cum hæc peccata animum ingrediuntur, & violenter ibi dominantur, lumen gratiæ, & rectæ rationis suffocant, atque extinguunt, ne videat, vel quicquam intelligat.

Hanc admonitionem omnes sancti Doctores, & maximè Venerabilis Richardus his verbis inculcat: Sed quis vestram & inclutam superbiam, quæ occulta eius radices, atque subtiles cogitationes, quæ ut plurimum lateenter irrepit, & etiam nescientibus subrepat, nisi Deo susurrante (id est occultè reuelante) cognoscat? Rationem autem reddendo, quare omnia alia peccata tantò manifestiora sint, quò maiorem grauitatem secum trahunt, & factus tantò amplius se occultet, & tægeat, quò maior est, subdit: Quæ quantum in mente dilatatur, tantò minus cognoscitur, quia mens per hanc amplius excecatur. Latet in anima superbia, & hoc ipsa nescit, sed Deus hoc videt, qui occulta conspiciit, & propter ea gratiam suam subtrahit, vel non concedit. Hucusque Richardus cum Sanctis omnibus testatur, quædam abdita peccata in penetralibus animæ reperiri, que ne

ch. de S.
Et in Cât.
7.

quidem homo cognoscit, & inter omnia superbiam maximè latebras & angulos amare.

Nec mirum est, Deum hac formidabili afflictione peccatores visitare, & permittere, vt in peccatum ipsis ignotum labantur: Nam illos hac ratione tractat, qui antea quedam delicta commiserunt, taliaq; esse animaduertunt, nec tamè verè pœnituerunt. Quocirca in huius audaciæ, & impudentiæ pœnam, qua ipsum scienter, atque expura malitia grauer offendunt; patitur vt hac indignationis suæ sagittâ peccatores vulnerentur, quæ vna ex maximis calamitatibus est, quas in hac vita immittere solet, quo scilicet plenis velis, aut animo dissoluto (si ita dicendum est) in peccata corruant, quæ ob negligentiam talia esse ignorant, ibique absque vlla pœnitentia iaceant, donec in illis sepè moriantur. Ita Sanctus Gregorius inquit: *Expœna culpe est, Lib. 14 m. videre bonum, quod agere debeat, & tamen val. c. 15. implere non posse: & rursus, ex grauiori pœna culpe est, quod agere debeat, nec videre.*

Multa in sacris litteris huiusmodi latentium peccatorum exempla sunt, quæ ex ignorantia fiunt, & tamen à Deo peccatori imputantur, ac horrèdè

Reg. 15.

admodum puniuntur: è quibus duo
 præcipua tantum ad huius rei verita-
 tem demonstrandam proponemus. Iste
 fit Deus Saul Regem ad terram Ame-
 leitarum proficisci, ut illos euertere-
 dicitque, ne ulli homini, aut bestiae par-
 ceret, eò quòd nullam misericordiam
 cum Israeliticis de Aegypto descende-
 tibus, sed omnem crudelitatem exco-
 cuissent. Accingit se itineri, homines
 & animalia, prout in mandatis accep-
 rat, internecioni tradidit, sed Regem
 & vitam concessit, aliquamque me-
 liorum animalium bello acquisitionem
 partem conseruauit. Non putas, se hoc
 in parte peccare: quod enim ad Regem
 attinet, illi sub specie humanitatis mi-
 sericordiam fecerat; quantum uero ad
 greges, illos externo religionis præ-
 textu reseruauit, ut Deo sacrificare-
 Cum autem Samuel Propheta ipsum
 de diuini præcepti transgressione re-
 dargueret, respondebat se obseruasse,
 perfecisse quæcunque ei Deus manda-
 uerat. Et quamuis malè egisset, qui
 sui muneris non erat Dei præceptum
 iuxta suum beneplacitum exponere,
 nec ob humanitates, vel religionem
 aut obsequium Dei contra illius ser-
 monem quicquam agere: tamen non
 putabatur.

COMMVNIONE. 127

putabat, se hac in re Deum offendisse, sed bene fecisse: & quod non arbitrabatur, esse peccatum, hoc illi Deus merito, vt graue crimen imputauit, eumque regno priuando, respuendo, & turpiter mori permittendo, seuerè puniuit.

Ira Dei permittit, vt Dauid numerā *2. Reg. 24.* di populi, & lustrandorum sui regni bellatorum voluntatem conciperet; quod executioni mandauit: sed peccatum illud maximum, tam ipsi, quàm toti populo noxium valdè fuit; tum quia hunc numerum inire opus non erat; tum verò, quòd species quædam superbiæ, & arrogantia esset, vti à S. Gregorio vberius explicatur. Contra legem erat, quæ iubebat, vt cum populus *Exod. 30.* ingruente aliqua necessitate recenseretur, quilibet certam elleemosynam in obsequium tabernaculi offerret: At quamuis hoc facinus tam graue foret, & tot rationibus legi diuinæ repugnaret, nihilominus Dauid non putabat, se tam grauiter deliquisse, donec afflictionem vidit dira peste populum consumere, vt iam tum septem millia hominum mortua essent, cum peccatum suum, illius grauitate considerata, agnosceret, diceretque: Peccauit

F 4 valdè

valdè in hoc facto, quia stultè egi nimis, la-
 cuiusmodi autem peccatum lapsus est,
 quia præsumptioni cuidam radice in
 animo suo agere permisit, cum se con-
 tra hostes suos tam potentem & glo-
 riosum esse cerneret: & ob hanc cau-
 sam & populi peccata, Deus illum
 cuiusmodi ignorantiam, & cœcitate
 labi passus est, vt sceleris, quod opor-
 tuerat, magnitudinem non agnos-
 ceret.

Sicut ergò Saul & David ista sceleris
 causa, grauitatem illorum ignorantia
 perpetrarunt: ita multi ex ignorantia
 culpabili, vt diximus, in variis gene-
 raliis incidunt, & quidam nunquam
 la cum Saule animaduertunt, & con-
 fitentur, sed in eis moriuntur, & peni-
 tentiam agunt: nonnulli cum Dauide in eorum
 cognitionem veniunt, & tandem peni-
 tentiam agunt. Vt igitur nos à
 cœcitate præseruemur, vel si cœcitate
 incidimus, inde possimus resurgere,
 amplectamur subito reme-
 dia, quibus vti de-
 bemus.

CAPVT X.

*De remedio valde vili contra occultorum
peccatorum vulnus, quod est quotidie
conscientiam examinare, &
de modo examinis.*

Postquam ostēdimus, quam gra-
ue delictum sit, conscientiam
ante Sacramentum confessionis
negligenter examinare, quantum que
ex hac negligentia mali proueniat, dū
videlicet culpæ homini igaotæ reatus
incurritur: necesse est quædam me-
dia demonstrare, quibus hæc indili-
gentia vincatur, & detrimentum a-
uertatur.

Primum est, vt homo in se cogita-
tionem reflectere non grauetur, ad o-
mnes animæ angulos perscrutandos:
& à Deo lumen ad sui ipsius cognitio-
nem postulando. Hic aliquantulum
moretur, motus & appetitus animi
cum operibus inde procedentibus ob-
seruet. Et quia molestum est, & diffici-
le, studiosè & attentè interiora animæ,
& exteriora corporis tacitè considera-
re; necesse est, vt hunc laborem susci-
pere, istasq; difficultates euincere fir-
miter statuatur. Verùm vt consuetudine

F 6

hæc

hæc benè & promptè facere addiscit, nequaquam illi satis esse debet, quod iam ad confessionem iturus semel examinet, sed quotidie antequam cubitum concedat, locum priuatum petens ibiq; coram imagine rationem eorum quæ toto diei decursu cogitauit, loquutus est, & fecit, diligenter ab anima sua exigere debet, omnem noxam à se commissam pœnitentiæ lacrymis ablucendo. Ita B. Iob agebat, sicuti declarat, dicens: *Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.* Ac si dicere voluisset: vt tuum iudicium, atq; punitiōnem preguerterem, omnibus diebus me dijudicauit, & affixi: quia S. Vir nō potuisset opera sua benè examinare, nisi id sæpius prestitisset.

Et licet Dauid regia dignitate insignitus, gubernando regno distentus, magnisq; negotijs impeditus esset, nihilominus tamen, sui hac in parte memoriam non deposuit, sed singulis noctibus secedebat, vt hoc scrutinium exerceret, & quicquid contra Dei voluntatem admiserat, defferet, pronuntiaret, dicens: *Laborauit in gemitu meo, labuabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* Et alibi ait: *Et meditatus sum nocte cum corde*

p. 9.

al. 6.

al. 76.

meo, & exercitabar, & scopebam spiritum
meum. Huiusmodi autem conscientia
lustratio, ceu examina in quatuor par-
tes distribuitur.

In primo gratia Deo ob beneficia
collata persoluantur, quod nimirum
nos ex nihilo ad imaginem & gloriam
suam creavit, conseruavit, è seruitute
in libertatem vindicavit, & Christia-
nos fecerit: patienter tolerauerit, & ad
pœnitentiam expectavit: & præcipue,
quod hoc die nobis vitam concesserit,
vires, auxilium, sanctasque inspiratio-
nes ad bene operandum immiserit, à
multis peccatis, & aduersitatibus eri-
puerit, in quas ob humanam infirmi-
tatem, & inimicorum nostrorum frau-
des incidissemus.

In secundo gratia poscimus ad pec-
cata nostra cognoscenda, quæ illo die,
vel toto vitæ nostræ tempore commi-
simus, non tamen confessi sumus, aut
ex obliuione, & ignorantia lachrymis
pœnitentiæ abluimus. Fatemur nimia
nos ignorantia & cæcitate laborare, vt
bene nos ipsos cognoscamus: & quod
donū hoc ab infinita Dei misericordia
per Iesu Christi merita descendere de-
beat, quæ humiliter imploram⁹, vt pec-
cata nostra intueamur, & desicemus.

DE DE FREQUENTI

In tertio per omnia opera, verba & cogitationes illius diei discurrendum, & diligenter circumspicendum est, an aliquid mali fecerimus, vel bonum opus, ad quod obligati sumus, omiserimus, & num opera bona male executi fuerimus, id est, si vindictæ desiderio aliquem reprehendimus, vel punimus, vel iracundè pauperibus aliquid denegauimus, aut orationes sine attentione persoluimus. Verba ipsa studiosè consideranda sunt, num quis absq; necessitate iurauerit, vel obmurmurauerit, mentitus fuerit, otiosas aut iracundiæ plenas voces effuuerit. Quod ad cogitationes attinet, discipiendum est, vtrum quis superbiæ, iracundiæ, auaritiæ, & propter aliorum bona tristitiæ cogitationes senserit, de rebus suis inanem lætitiã conceperit, laudem vel honorem mundanum ambiuerit: Inuestigandum an his alijsq; cogitationibus malis subito impulsam dederimus; & quia voluntati diuinæ aduersantur, auxilium à Deo cum earum detestatione implorandum.

In quarto de omnibus peccatis toto illo die commissis, siue illa magna, siue parua sint, conteri, toto corde do-

COMMUNIONE.

133

lere, culpam, vt Dei offensa est, dili-
 genter expendere; & interius magna
 cum indignatione dicere oportet, Vti-
 nam hoc non fecissem! Et quamuis
 homo sapius idem peccatum reiteraf-
 set, non tamē propterea desperare, aut
 vltra modum contristari debet; sed
 seipsum humiliet, & à Deo, qui pec-
 catores ad se redeuntes suscipit, per
 merita passionis ipsius, benigno ani-
 mo, & firma consequendæ misericor-
 diæ fiducia, veniam postulet. Quod si
 offendat, se illo die grauius aliquod
 delictum admisisse, oportet vt tanquā
 suus iudex, aliquam satisfactio-
 nem, vel pœnam sibi iniungat; qualis
 est ieiunare, aliquid de quotidiano vi-
 ctu sibi subtrahere, eleemosynam fa-
 cere, ter Symbolum Fidei, vel Salue-
 Regina, in honorem S. Trinitatis, vel
 trium horarum, quibus Dominus in
 cruce pependit, extensis brachijs reci-
 tare, aut quinquies terram in quinque
 vultibus Domini venerationem de-
 osculari.

In quinto examine, firmiter apud a-
 nimum suum proponere debet,
 se peccata sua correcturum, nec illa p-
 mundi bono amplius commissurum:
 & quamuis millies in eadem incide-

F 7

ret,

ret, toties tamen emendationem proponet. Verum cum illa deserere, non
linquere statuit, haud proprijs virtutibus
inniti debet, vt hoc propositum exequatur,
sed omnem suam spem in auxilio Dei conijciat,
quod per passionem merito ab illo consequetur. In fine
orationem Dominicam ad Deum dirigens
misericordiam, & ad vitam corrigendam
auxilium postulando: Deinde supplicationem
Angelicam ad B. V. Mariam adijciat, rogando
illam, vt in omnibus rebus sua aduocata esse
digneur.

Hoc est, quotidianum examen, quo
hominibus. (cum hac ratione illud cogitant)
studet, nec vnquam quouis etiam negotio
occurrente intermittunt. Quod si
vtilè est, etiam si per quadrantem tantum
horæ duraret, vt difficulter excipi
cari queat. Per hoc ignorantia culpabilis
pellitur, & sibi homo ab occultis vitijs
inde pullulantibus cauet, qui studet, vt in
veritatis cognitione perueniat, Deusque
illam ipsi manifestat. A spiritali etiam
infirmate, & maculis, que peccata commissa
anima sua reliquerant, liberatur, & a
Deo nouum robur, lumen & animi vigorem
accipit, atque in seruitio diuino
quotidie proficit.

COMMVNIONE. 157

Hac inquisitione & examine, præcepta, & admonitiones, quas Dominus noster nobis in Euangelio tā frequenter & apertè inculcat, executioni mandantur: *Vigilate & orate, quia nescitis diem, Matth. 24. & 25. neque horam, qua Dominus vester venturus sit: Estote parati, quia qua hora non putatis filium hominis veniet.* Hac conscientia indagine, sibi ipsi homo intendit, à prætorum scelerum periculo atq; obligatione liber euadit, & de futuris sibi prospicit: conscientiam suam ad moriendum disponit, etiamsi illa nocte viueret, vti reuera possibile est, & contingere potest, vt quis morte subitanea extingatur, vnde qui vitæ suæ rationes non examinasset, ad pœnas æternas ire; qui autem debito modo conscientiam cum peccatorum dolore discussisset, saluari posset. Ad hanc inquisitionem doctrina & sanctorum omnium exempla nos inuitant, incitantque, singulariter autem S. Basiliius his verbis: *Quæ singulis diebus feceris opera, ea De abdicat. vespere tecum ipse commemora, & cum eis, vel renuntia. quæ feceris pridie, conferto: studio seque operam dato, vt melior indies magis ac magis existas. Processum in virtutibus facito, vt hoc modo Angelis efficiare propinquior.*

C A

De alio singulari remedio ad occulta peccata eliminanda, & confessiones maiorum fructu institutas, quod est certum habere Confessarium, cui ordinariè confiteamur.

Aliud medium est quo aduersus peccata, remedij loco notatur: docti videlicet, & bonae scientiae Confessarij, aut Patris spiritualis assumptio, cui ordinariè & pius peccata confiteatur, & in rebus dubijs consilia sua communicet. Quod propter nunquam Confessarius necessitate mutandus esset, sed certus stabilis, & electus retinendus, cui conscientiam prorsus manifestet, omnium suarum actionum, non solum peccatorum sibi cognitorum, sed etiam, de quibus dubitat, rationem reddat, nec tantum vitia, vicia & omnia sua bona opera, poenitentias, & sui ipsius mortificationes patefaciat, vt in omnibus rebus ad id dirigatur, vbi maior Dei gloria peritur.

omnis vtriq; sexus. Quod si Confessario nihil aliud quam peccatorum remissio incumbat.

COMMVNIONE.

ret, nequaquam tam inconueniens est. *Guliel. Pa-*
ris. de Penit.
 set alternis diebus, aut vicibus confi-

terii: At quia parentis, præceptoris, me-
 dici officium & vices subire debet; de-
 cet vt pœnitentem id omne doceat,
 quod in illius animæ salutem vergit,
 radices & causas peccatorum cum mo-
 tibus & peruersis affectionum inclina-
 tionibus cognoscat, vt vulneribus re-
 medium oportunum applicet, pristinamque sanitatem restituat. Oportet
 etiam, vt confitentium bonos mores,
 & propensiones sciat, eos ad virtutem
 promoueat, pœnitentias, & corporis
 afflictiones calleat, quo moderationis
 regulam hac in parte seruandam ipsis
 ostendat: media insuper præscribat,
 quibus pœnitens in seruitio Dei con-
 tineatur, ac proficiat, statimque execu-
 tionem mandet.

Vt ergo Confessarius hisce mune-
 ris sui partibus optimè satisfaciat; ne-
 cesse est, vt pœnitentis perfectam ac
 plenam cognitionem, atque experien-
 tiam habeat, vno die hoc, altero verò
 isto medicamento, quam diu opus e-
 rit, vtatur: inuestigando num suis cõ-
 silijs & remedijs aliquid proficiat; quæ
 omnia benè fieri nequeunt, nisi pœni-
 tens ordinarium Confessarium sem-
 per:

per accedat. Cū aliquis discipulo
 tem aliquam à docto quodam, Ap-
 perto magistro discit, magni inter
 illum ab vno instrui: Nam si vno
 vnum, sequenti verò alterum accedat,
 quicquid ab vno scientiæ haurit, apud
 alterum amittit. Et cum ægrotus vno
 Medici docti & experti opera ad gratiam
 suam infirmitatem curandam vult
 magni refert eundem medicum in
 tiente suo curando perseverare: quod
 si vno die ab vno, altero autem ab alio
 curetur, sanitatem impedit, & sepe
 accidit, vt ab vno tantū retardetur, quod
 tum ab alio promoueatur. Idem in
 te benè vinendi, & sanādorū amonitione
 ram scientia contingit. Quapropter
 plurimi etiam refert hominem ab alio
 doctum, & discretum Confessariū
 dinariè habere, & retinere, vt cōtinuè
 animam instruat. S. Bonauentura
 ipsum his verbis declarat: *Confessariū
 eligas compassiuum, probatum in rebus
 nibus, & in via continentie se exercens
 cui sepe confitearis, & aperiam omnes
 stus clarè & lucidè, & stimulos, quibus
 lestaris. Sit ille discretus, charitativus, des-
 lus, & intelligens, sic quod possis ad ipsū
 fidenter recurrere, & sciat tibi remedia
 libere. Quod ad piorum operum, co-*

*De purit.
 Consc.*

poris afflictionū, & omnis generis vi-
 sitationum, diuinarumq; consolatio-
 num, manifestationem tali ordinario
 Cōfessori faciendam attinet; S. Doro-
 theus, S. Moyses Abbas, alijque Sancti
 tāquam de re magni ponderis nos ad-
 monent, quò anima sine errore proficiat,
 & Dæmonis fraudes atque impo-
 sturas fugiat.

*Serm. 20.
 Cassi. coll. 2.
 c. 10.*

Loquor autem de Confessario ordi-
 nario; quia legitimæ causæ occurrere
 possunt, ob quas pœnitens alteri
 confiteri, vel prorsus quem habebat
 mutare, aliumque accipere deberet, cui
 ordinariè conscientiam suam patefa-
 ceret. Et siquidem non ex leuitate, sed
 necessitate, vel rationabili aliqua cau-
 sa fiat, haud reprehendi potest; maxi-
 mè si talis est, quia ordinarius Con-
 fessor absens sit, vel haberi non possit:
 tunc enim non solum benè factū esset,
 alium accedere, verum etiam omitten-
 do grauius peccaret. Imò si in ordina-
 rij & cogniti Confessoris absentia, cō-
 suetam quis confessionem intermit-
 teret, & à solita frequentia confitendi
 resiliret, malum indicium esset: Nam
 hac ratione significaret, se in con-
 fessione sua propriæ sensualitatis affe-
 ctum, non autem Dei voluntatem; &
 magis

magis temporalem consolationem
quàm veram animæ suæ salutem
querere: siquidem absente ordinario Con-
fessore, alterius opera facile vitiosum
esset.

Quicumque igitur desiderat, & scit
animæ suæ salutem per unius Confes-
soris ordinarij scientia præditi, & per
frequentationem querit, omnia
incommoda subterfugit, quæ ab igno-
rantia culpabili descendere dicuntur,
omnesque errores in rebus ad salutem
suam pertinentibus declinat. Non
sicut Confessarius Domini nostri Iesu
Christi locum tenet, & fidelis animam
ipsum accedit, non secus, ac si ad pro-
des ipsius Iesu Christi se abijceret:
etiam & ad bonitatem supremi Do-
mini, & ad promissionum suarum
delitatem spectat, eiusmodi animam
instruere, & in rebus ad salutem
necessarijs illuminare; quandoquidem
illum per media querit, quæ in Ec-
clesia instituit, tamque humilis, ac de-
votè disposita in conspectum ipsius ve-
nit: quod Dominus Deus ad omnium
hominum consolationem, & securita-
tem, miris exemplis confirmavit.

Exod. 3.

Magna ignorantia Moyses labora-
bat, cum solus populi difficultates
iudi-

iudicare vellet, sicut hoc præstare non
 poterat, ita multos sine auxilio dimit-
 tebat: Verùm Deus sacerdotem in ter-
 ra illa, nomine Iethro excitauit, per
 quem bonum illi consilium impartit-
 uit. Dauid etiam sibi licitum arbitra-
 batur Domino templum ædificare, &
 illius voluntatem esse putabat: sed me-
 liorem ei mētem per Nathan Prophe-
 tam suggessit. His exemplis ostendit
 Deus, se Christianos ea, quæ ad salu-
 tem animarum necessaria vtiliaque
 sunt, libenter docere, & ab ignorantia
 & errore per Sacerdotes Seruosq; suos,
 maximè verò per Cōfessariū ordina-
 rium, & pœnitentiæ Sacramentū vin-
 dicare. Nam licet Moyses Deo tam fa-
 miliaris esset, vt ei (sicut S. Scriptura
 refert) facie ad faciem, id est, per ex-
 cellentissimam contemplationem lo-
 queretur; Et quamuis Dauid tam fide-
 liter seruiisset, vt alta ei mysteria re-
 uelaret: nihilominus multa illos alio-
 rum adminiculo discere voluit, quo
 humilitatem exercerent, dum alios
 sequi debebant, qui in alijs inferiores
 essent.

Adhæc aliud considerandum est,
 quo Deus homini mediante Confes-
 sore veritatem patefaciat, & verum sa-
 lutis

latis iter ostendat) valde scilicet necessarium esse, ad confessionem cum intentione & fine, prout oportet, addere, vt veritas nimirum cognoscatur, quæque ad salutem animæ magis necessaria sunt, intelligatur, etiam si molestia, & difficilia sint. Deinde orandum est Deus, vt Cōfessario suggerat, quid ei dicturus est: Nam si quis illi accedat cum desiderio intelligendum, quæ grata sunt: & quia veritas illi manifestaret, si voluntati ipsius responderet, eādem verò reiceret, & uerfaretur; in huiusmodi casu sepe prauæ intentionis punitionem contingit, Deum Cōfessario non petere, vt illi veritatem, vel quod errans dicens est, manifestet, sed potius scilicet rium dicat. Ita per Ezechielem Prophetam comminatus est, dicens: *Homini alienatus fuerit à me, & uenerit ad Prophetam, vt interroget per eum me: ego Dominus respondebo ei per me. Et cum errauerit, Dominus decepi Prophetam illum: & iniquitatem interrogantis, sic iniquitas Prophetæ erit.* Hoc Regi Achab multis contigit, qui vt ex operibus manifestum est, decepti fuerunt, quæ circa illa in reb. salutem animarum suarum concernentibus, mala cum

Cap. 14.

1. Reg. 22.

ne quaesiverant. Quapropter valde necessarium est, ut qui à Deo illuminari, & auxilio Confessarij verum salutis iter seriò ingredi cupit; illum cum sincero, & deliberato proposito, magnoque desiderio accedat, qui ea, quæ divinæ voluntati magis placeant, & animæ suæ necessaria atque vtilia, dicat, ostendat & præscribat, etiamsi sensualitati propriæ repugnarent, & ad perficiendum difficilia ac molesta essent.

Tali modo Deus omnem ipsi veritatem demonstrabit, & per gratiã atq; auxilium diuinum leuia atque facilia reddet ea, quæ difficilia & molesta videbantur. De hac Dei benignitate erga illos, qui tam bonam intentionem, ac propositum habeat, sancti tam certi fuerunt, ut Venerabilis Richardus de Sancto Victore confidenter dicere audeat: *Dæmones reuelationes in aliquibus In Cap. 6. 39.* operantur, quas curiosi & simplices mirantur, & venerantur. Bonorum recta & sana est intelligentia, &c. rectos gressus pedibus suis faciunt, quia cuncta cum consilio faciunt, & non solum peccata sua, sed etiam occultas suggestiones cordis in confessione exponunt. Non enim potest errare, qui cum consilio vivit, nec ab inimico decipi, quæ
sue.

Suggestiones eius deiecit. Quod Rich-
ardus ait, id generaliter à bonitate di-
na expectari potest, & in ijs, quæ
obedientia iniunguntur, manifestum
evadit: Nam si alia ratione licita, ad
mala sunt, quamvis Superior illa præ-
cipiens ex ignorantia, vel malitia
errare possit; nihilominus inferior
in parte obtemperans errare non po-
test, dum id, quod præceptum est, ex-
ecutioni mandat, quia voluntati di-
næ satisfacit.

CAPVT XII.

*De alio notabili medio, ad occultorum pec-
catorum detrimentum evitandum, scilicet
reiterarum confessionum defectum emen-
dandos, id est, generali confes-
sione diligenter sa-
cienda.*

PRæter dicta media aliud va-
lens excellens est, quo se Dei famulus
ab occultis peccatis ex ignorantia
culpabili provenientibus, multo
alijs incommodis supra commemo-
ratis, liberare potest: omnium videlicet
peccatorum à tempore, quo quædam
peccare potuit, admissorum generaliter
confessione.

confessionem instituere. Ad hanc ve-
 ro faciendam, hebdomada aliqua eli-
 genda esset, ad conscientiam omnibus
 alijs impedimentis, & curis postpositis
 examinandam, omnia præcepta Dei
 percurrenda, totiusque antea actæ vitæ
 scelera, quorum recordari poterit,
 studiosè recogitanda, & demum con-
 fitenda: quòd ei auxilio & industria
 Confessarij ad hoc delecti valdè facile
 & iucundum erit, ac breui temporis
 spatio præstare poterit, etiamsi plures
 anni recolendi forent.

Quòd si quis in præcedentib. con-
 fessionibus, peccatum aliquod morti-
 ferum ex verecundia, aut inani timo-
 re reticuit, vel quia consciētiam suam,
 vt confiteretur, examinare noluit, vel
 confessionem absque emendationis
 proposito fecit, tunc omninò necessa-
 rium est, & à Deo præceptum, vt ge-
 nerali quadam confessione facta, om-
 nia peccata antè confessa, id est, tam
 ea, quæ in confessione imperfecta, &
 mala recensuit, quàm vniuersa alia,
 quæ postea confessus est, denuò Con-
 fessario suo manifestet: Verùm si benè
 præterita delicta detexit, certum & e-
 uidens est, illum nec ad generalem
 confessionem instituendam, nec ad

G 1095

repetendum aliquod peccatum, sed
benè declaratum teneri. Et quatenus
nec ad id faciendum quisquam obli-
gatus, nec vlllo præcepto ligatus,
tamen diuinum & salutare consilium
est, & admirabilis meriti opus, ob
uersas rationes in lege diuina, & ex
scientia fundatas, vti breuiter enu-
merabimus.

Inter alia, quæ homini ad humi-
litatem conducunt, præcipuum est in-
firmus, propriæ infirmitatis, ignorantia
& maximè suorum peccatorum cog-
nitio. Quamobrem Sanctus Augustinus
humilitatem sui ipsius cognoscere
pellat: quia ex hac tanquam ex radice
pullulat. Et S. Bernardus inquit, hu-
militatem sui ipsius tanquam rei abiectionem
contemptum esse, à vera sui cognoscen-
tione ortum. Quando igitur homo in
generalis confessione omnia sua criminata
recolit, & intuetur, maiori cum at-
tentione, & distinctius omnes suas in-
firmitates, ignorantias, impietates videt,
ideoque humilior fit, seipsum vniuersum
rebat, deprimat, & tanquam amara
ma contemnit.

Adhæc omnem suam ignorantiam
& malitiã homini tali, qualis ipse est
patefacit, in omnibus se reum facit, &

*Tract. 25. in
Ioan.*

*Trac. de gra.
humilit.*

COMMVNIONE. 147

prehendi, puniri, & pro meritis poenitentiam subire cupit. Et sicut hæc opera sunt, quibus homo seipsum vincit, despicit, & tanquam rem abiectam tractat: ita fit, vt in ipsius corde humilitas incrementum accipiat, propter quã Deus altissimus, ad humiles etiam exaudiendos, eisq; gratiam, lumen & consolationem tribuendam inclinatur: huius humilitatem considerans, noua ipsi & ampla gratiæ dona concedit, quibus animam suam adornat, nouosque diuinæ claritatis radios ad animam transmittit, vt grauia ei peccata manifestet, quæ vel ex ignorantia aut temeritate omiserat.

Insuper inter ea, quæ hominem ad huius vitæ molestias, morbos, miseras, injurias, persecutiones, & Dæmonum tentationes patienter tolerandas impellunt, vnum est, cognitio & consideratio suppliciorum, quæ propter admissa scelera commeruit. Cum enim leuia solum peccata examinat, & confitetur, quæ ab vltima sua confessione patrauit, nec aliàs commissa expendit, consideratque; non tam libenter afflictionem, vel iniuriam tolerat, in rebus minimis conqueritur, & contristatur: at cum generaliter confitetur,

G 2

retur,

retur, & conscientiam suam perlo-
 tatur, animaduertit se tanquam
 sum iniquitatum factum esse, animi
 que suam velut aposthema confiden-
 unde tot peccatorum sordes egredi-
 sunt; tunc punitionis, quam merui-
 magnitudinem ventilat, & poenam
 ferri, etiamnum nimis exigua ad-
 tratur, ad sua peccata in Deum ad-
 sa iuste punienda; atque ita ex animo
 se ad omnia supplicia, & huiusmodi
 aduersitates patienter tolerandas
 fert, nec de villo occurrente malo
 queri audet, eò quòd respectu delicti
 xiti sui exiguum esse videat. Sanctus
 Gregorius Papa, qui sanctitatis specu-
 lum fuit, absque vlla culpa inuita
 Mauritij Imperatoris persecutione
 & contumeliam sustinuit; at cuius
 Vir perpendebat, quàm grauius Deo
 minus ac debebat sincerè & perse-
 illi seruiendo, offendisset; tanta
 patientia iniurias istas ferebat, vt
 ipsum Imperatorem scriberet: *Quia*
quia eundem omnipotentem Dominum
to vobis amplius placatis, quaniò me em-
le seruientem distriktius affligitis. Quis
si adeò leuium peccatorum cognoscit
causa erat, cur Sanctus iste sibi per-
deret, se ob illa quasuis tribulationes

*Lib. 4. c. 31.
 ad Max. Im-
 per.*

meruisse, ad easque æquo animo perferendas excitaret; quanto plus tot & tam grauium peccatorum consideratio diuino lumini coniuncta efficiet, quo Deus hominem illustrat, & homo generalem confessionem instituendo cognoscet, se omnes afflictiones promeruisse, quas illi Deus in hoc mundo immittit, easque se patienter ferre debere.

Præterea cùm Christianus homo particularia beneficia & misericordias à Deo acceptas, diligenter considerat, valdè ad amorem illius, & gratiarum actionem incitatur: quod in generali confessione accidit, cùm quis sua peccata attentè recolendo, & se de illis accusando, magna misericordiarum beneficia à Deo accepta ponderat, & notat, qui calamitates ab ipso varias auertit, tot eum damnationis æternæ periculis liberauit, maxima cum patientia iniurias diuinæ suæ maiestati illatas tulit, & tam benignè tot peccatis indulgit; qui licet absque vlla intermissione tam diu, tam audacter & imprudenter in offendendo numine perseveraret; nihilominus misericordissimè incomparabilia beneficia contulit, eodem tempore, quo illum ex-

cerbabat, suisque scelerib. contem-
bat, idem Dominus ipsum confite-
uit, benè per creaturas suas tractauit,
sanctis inspirationibus uisitauit, & pa-
tri æterno merita passionis pro ipsius
salute obtulit: qui iustè ipsum mille
ad infernum cum alijs peccatoribus
deturbare poterat, & tamen non pro-
stitit, sed expectauit illum, à Damo-
num insidijs defendit, & potenti
dextera laqueis peccatorum eripuit,
æternæq; damnationis obligationes
relaxauit.

Horū omnium ueritatem generali
cōfessio ante oculos ipsius ponit, cum
totius uitæ suæ peccata reuoluit, & cō-
fitebitur, ut se de illis accuset. Hac cogi-
tatione Dei benignissimi amore inflama-
tatur, qui ipsum præstolatus est, tunc
taq; cum longanimitate sustinuit, &
benè accepit, blandimentis delinquentis
& ad se tanta caritate, ac suauitate per-
traxit, denique omnia ei delicta con-
donauit: ita ut reuera Deo laudes,
gratiarum actiones, propter gratiam ob-
tinenti sibi ab illo collata persolueret, ac me-
sericordias illius cum Dauide his uer-
bis decantare possit: *Nisi quia Domini
adiuuit me: paulò minus habitasset in in-
ferno anima mea. Benedictum Dominus, qui*

Psal. 93.

Psal. 123.

non dedit nos in captiōem dentibus eorum.
 Anima nostra sicut passer erepta est de la-
 queo venarum. Laqueus contritus est, &
 nos liberati sumus: propterea in te sem-
 per requiescam.

Hoc etiam addendum est, quod dum
 generalis confessio instituitur, anima
 maiori cordis compunctiōe à Deo
 tangatur, ac lumine illustretur, pecca-
 ta etiam vberiori cum dolore defleat,
 & vehementiori contritione de illis
 satisfaciat, pro quibus in præcedenti-
 bus confessionibus non doluerat, nec
 poenitentiam, vti oportebat, egerat.
 Atque ita fit, vt homo hac noua præ-
 teritorum peccatorum detestatione,
 cum nouo emendandæ vitæ propo-
 sito planè immutetur, & in seruitio
 Dei progressum faciat. Supradictæ ra-
 tiones, & aliæ similes perspicuè osten-
 dunt, quanta beneficia, & vtilitates a-
 nima ex generali confessione diligen-
 ter, & debito modo facta percipiat:
 Ipsa etiam experientia tam euidenter
 demonstrat, vt qui illam fecerunt,
 fructum quem illa consequuti sunt,
 omnibus mundi bonis commutare
 nollent.

Vt etiam adhuc perpendendum est,
 etiam si generalis confessionis bene
 insti-

instituta emolumenta tanta, & tant
 excellentia sint; tamen in ea excelsa
 fieri posse: quando videlicet quis se
 mel aut saepius illam vel ordinariam
 docto Confessario fecit, & nihilomi-
 nus rursus instituere cupit; non pro-
 pter veras causas iam declaratas, sed
 est, maiorem sui humiliationem, aut
 vitae cum firmiori proposito renou-
 tionem; sed inanem timorem, & scrup-
 ulum, quo se nimirum male confes-
 sum esse, & hac ratione tranquillita-
 tem mentis recuperaturum, arbitra-
 tur. Quando igitur in tali casu prudens
 Confessarius videt, illum tantummodo
 ad generalem confessionem institu-
 tuendam, solo scrupulo incitari; non
 expedit facere: Non enim scrupuli, vel
 vani timoris superandi modus in eius
 apprehensione, sed in repulsione, &
 contrariae opinionis assumptione con-
 sistit. Vnde Confessoris hac in parte
 officium est, discernere, quid scrupu-
 lus, & quæ vera causa sit ad confes-
 sionem de tota transacta vita faciendam,
 quidq; poenitens facere debeat, osten-
 dere. Ex altera verò parte contritio
 est, fidem Confessario adhibere, &
 obedientiam præstare, vt hac ratione
 pacem & tranquillitatem mentis ac-
 quirat.

quirat, quam obtinere non poterat, cum proprium sensum & consilium sequi volebat.

CAPVT XIII.

De peccatis, quæ frequenter communicantes impediunt, quo minus superabundantem illius fructum percipiant.

Quemadmodum inter eos, qui sacrosancta fidei Christiane Sacramenta sæpius accedunt; quidam reperiuntur in omnibus virtutibus ex frequenti Altaris Sacramenti usu admirabiliter proficere & progredi: sic etiam inveniuntur alij, qui nec, prout æquum esset, in virtute crescunt, nec fructum ullum faciunt, quantumvis sacram Communionis mensam absque mortalis peccati conscientia frequentent; nec denique eas in se operationes diuinas sentiant, quas experiuntur, qui cum debita præparatione accedunt. Propterea valde necessarium est, horum incommodorum causas, & contraria remedia ostendere. Duæ communiter in huiusmodi hominibus causæ reperiuntur: vna est remota

G 3 ratio

rationis atque exigui progressus, quod
 ex usu, id est, nulla ei⁹, quod acturi sunt
 consideratione præuia, SS. Sacramen-
 tum petant, ex ieiuna nimirum cōsue-
 tudine, qua communicare, aliaq; face-
 re solent, quod tantum est, ac si dice-
 rent. Ad Altaris Sacramentum acco-
 dere cupio, quia alij idem præstant, &
 ego iam assuetus sum: taliter me gere-
 re volo, qualiter probi viri faciunt. Al-
 tera, quod homo peccata venialia ve-
 trò committat, quorum nec vindictā
 sumit, nec emendationem proponit.
 Quæ cum à pijs & timoratis homini-
 bus, ex inaduertentia cōmittuntur, ne-
 quaquam detrimentum illud adferunt,
 sed ea tantum, quæ à tepidis, & in ob-
 sequio Dei frigidis facile perpetrantur:
 qualia magnæ distractiones, vanæ
 cogitationes, mendacia iocosa, parue
 obmurmurationes, atque impatiētia,
 risus leues, superflua vestimentorum,
 ciborum, recreationum, & oblectatio-
 num sollicitudo, & curiositas, nimia
 locutio, magna sui ipsius reputatio, æ-
 stimatio vel laudatio, honoris, & ha-
 manæ laudis ambitio, rerum nouarum
 desiderium esse possent.

Cum hæc & similia peccata venialia
 scienter patrantur, nec Deus contri-
 tione

COMMUNIONE. 159

tione veraq; emendatione placatur; su-
 practis detrimentis animam affici-
 unt, & maxima ex parte huius San-
 ctissimi Sacramenti fructum impedi-
 unt. Ratio ex Sanctorum Patrum
 doctrina est, quia ad hoc Sacramen-
 tum magna cum deuotione eundum
 est, aut saltem id præstandum,
 quod obligatio hac in parte requirit,
 priusquam magnis & copiosis benefi-
 cijs frui possimus, quæ Deus hac ra-
 tione impartiri solet. Sanctissimum e-
 nim Eucharistiæ Sacramentum deuo-
 tione adire, nihil aliud est, quam cum vi-
 uo desiderio, & voluntate placendi Deo
 accedere, & sese diuino ipsius seruitio,
 cum spirituali cibi istius fame & ap-
 petitu reuera mancipare. At quia hic
 deuotionis spiritus ex rerum diuina-
 rum meditatione, & conscientie puri-
 tate in anima producit, vt SS. Viri re-
 stantur, & experientia docet: ita fit, vt
 homo, qui sine bona dispositione ab
 orationibus, & meditationibus prouen-
 niente, & venialium peccatorum ani-
 mam refrigeratium, distractionemq;
 inducentium depulsione; omnem hu-
 ius Sacramenti fructum non percipiat.
 Hæc ratio vt notatu est dignissima, sic
 à Bonaucatura refertur, cum ait: *Com-*

*D. Tho. p. 3.
 q. 80. art. 10.
 in 4. d. 9.
 q. 1. c. 2. q. 2.
 d. 12 q. 2.
 art. 1 q. 3.
 Bona in fas-
 cic. c. 6.*

*D. Tho. 22.
 q. 82. art. 8.*

6 6 *Com-*

TI
 sus, quod
 tati sunt
 cramento
 m cosue
 iac; face
 si dice
 um acco
 estant, &
 me gere
 iunt. Al
 aialia re
 vindicta
 proponit
 homini
 ntur, no
 adferit
 & in ob
 petran-
 es, vana
 a, parue
 paciētia
 atorum,
 ectatio-
 , nimia
 atio, &
 , & ba-
 ouarum
 enialia
 contri-
 tione

e prap ad
issam, c. 5.

communicaturus proba te ipsum ex quanta charitate, & quali fervore accedis: non solum enim mortalia vitanda sunt, sed etiam venialia peccata, per negligentiam & ocium multiplicata, & etiam per inconsiderationem, ac per distractionem dissolute & male consuetudines, licet non occidant animam, tamen reddunt hominem tepidum, gravem, & obnubilatum, & inopum ad celebrandum, esse dicti pulveres, & stipule venialium, per afflatum spiritus, & flammam charitatis veniunt, & consumantur, exardescunt igne cordis, & ex consideratione propria vitiositas. Ideo caue, ne nimis tepidus & inordinatus accedas, & inconsideratus, quia indigne sumis, si non accedas reuerenter, circumspice, & considerate.

Hec S. Bonaventuræ verba sunt, quibus causas manifestat, quæ frequenter communicantes impediunt, quod minus fructum & utilitatem percipiunt, quam aliàs acquirerent. Et licet communis & vera opinio sit, his occasionibus, quæ mortale peccatum non accedunt, fructum sanctissimi Sacramenti penitus non amitti, verum etiam gratiæ incrementum acquiri; tamen certum est, illos gratiarum & virtutum multitudinem atque copiam perdere, quam animabus meliori dispositio.

fitione præparatis largiebatur, alijsq̄ admirandis operationibus priuati, quas in ijs producere solebat, qui puriores ac magis deuoti comparebant.

CAPVT XIV.

Quomodo anima peccatis venialibus expurganda sit, ad maiorem ex sanctissimi Sacramenti perceptione fructum percipiendum.

EX supradictis colligitur Seruis Dei sepè communicantibus ad discendum esse, quid ad errores huiuscemodi corrigendos, & impedimenta remouenda facere debeant. Nō solum videlicet peccata mortifera omni studio euitare, sed etiam (quantum in ipsis est) venialia per sui ipsius mortificationem diminuere. Ea namque vera ratio est, qua maculæ omnes eluuntur, & peccata leuiora inde pululantia refecantur. Cum hac puritate mensam Domini accedere potest, vti S. Chrysostomus auctor est, dicens: *Cum timore, & summa puritate ad ipsum accedamus: & quando ipsum videris propositum, dic: Propter hoc corpus non sum ego amplius terra & cinis: non sum amplius captiuus, sed liber: propter hoc spero me accedenturum*

pturum caelos, & omnia bona, quae in eis sunt, vitam immortalem, Angelorum conditorem, cum Christo consueiudinē. Hec Chrysofostomus. At S. Gregorius Papa subtilius multoque facilius explicat, & perpendit: Nam cum Christianos omnes monet, vt se à peccatis expurgent, quò maximum Sacramentum suscipiant, non solum peccata mortalia, quae illius fructum impediunt: sed etiam venialia, quae copiam diminuunt deponenda, insinuat. Id autem talibus verbis refert, vt digna sint, quae obseruentur. *Saluis fructum non percipiunt, in commestione salutaris hostiae, qui ea, quibus se repleuerant, flagitia portant in mente, quae etsi Sacramentum ore percipiunt, virtute Sacramenti nequaquam replentur. Non saturantur ergo, nisi famelici, qui à vitis perfructu ieiunantes, diuina Sacramenta percipiunt in plenitudine virtutis. Et quia sine peccato electi etiam viri esse non possunt, quid restat, nisi vt à peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non desinit, euacuari quotidie conentur? Nam qui quotidie non exhauritur quod delinquit, etsi minima sunt peccata, quae congerit, paulatim anima repletur, atque si merito auferunt fructum inerne saturitatis. Hac repletionem nos euacuari Paulus insinuans, ait: Probet seipsum homo, & sic de pane*

Cor. II.

COMMUNIONE.

158

pane illo edat, & de calice bibat. Quid enim
 est hoc loco probare, nisi euacuata peccatorum
 nequitia, se probatum ad Dominicam men-
 sam, & purum exhibere? Qui ergo quotidie
 delinquimus, quotidie ad penitentiae lamen-
 ta curramus, quia ipsa sola virtus est, quae
 euacuat, quod in ventre anime culpa coadun-
 nat, quia quò studiosius mundamur lamento
 penitentiae, eò vberior em diuinae gratiae fru-
 ctum recipimus in spirituali refectioe. Hæc
 D. Gregorij verba sunt, in quibus sub-
 tiliter distinctionem inter detrimen-
 tum peccatorum mortalium, quibus
 huius SS. Sacramenti fructus planè im-
 peditur, & homo nouum æternæ da-
 mnationis iudicium incurrit: atque
 inter venialium perniciem ponit, qui-
 bus, nisi poenitentia fuerint deleta, ma-
 gna ex parte admirandus Sacramenti
 effectus retardatur. Serio iustos exhor-
 tatur, vt quotidie horum peccatorum
 sordes deponant, & maximè priusquàm
 ad hoc diuinum epulum se conferant:
 nam quò puriores erunt, eò copiosio-
 res donorum, & gratiarum cœlestium
 fructus colligent, & in animis præser-
 tim diuinam satietatem, atque inte-
 riorem dulcedinem sentient, quæ

Deum inquirentibus com-
 municatur.

C A

*Quomodo ad multos fructus ex S. Commu-
nitione percipiendos, recollectione & maiore
deliberatione preparatio faciendā, &
qua meditatione ad hoc ven-
tendum sit.*

Secunda ratio, quam Serui Dei te-
nere debent, eiusmodi est, vt ante
sanctissimi Sacramenti sumptio-
nem se recolligant, quò decenter ora-
tiones suas fundere, cœlestiaque me-
ditari possint. Licet autem queuis ma-
teria ad eam deuotionem prouocan-
dam, quæ ad communicandum requi-
ritur, assumi queat; nihilominus ta-
men sequentes meditationes ad hoc
sunt aptiores.

*Bonau. in
sei. 6.7.*

Consideret huius institutionem in
ultima cœna factam, quo pacto Deus
à cœna surrexerit, vestem exuerit, lin-
teo se præcinxerit, flexisque genibus
discipulorum pedes lauerit. Deinde
postquam ad sedem suam rediisset, pa-
nem & vinum acceperit, benedixit,
& infinita sua potentia in pretiosum
corpus & sanguinem suum commu-
târit, quæ cum anima & diuina sua
persona vnita erant: & post sumptio-
nem,

nem, vt multi ex Sanctis attestantur, statim proprijs suis manibus, omnibus Apostolis id ipsum amoris pignus distribuit, & similiter faciendi, id est, consecrandi corpus, & fidelibus diuidenti potestatem contulit. Hic immensa filij Dei beneficentia, & superabundans liberalitas attentè Christiano consideranda est, quòd se modo tam admirabili in cibum dare voluerit, vt nos sibi arcto charitatis vinculo coniungeret, hac ratione infirmitates nostras sanaret, & ad sui similitudinem sanctos, puros, diuinos & spirituales efficeret.

Hac consideratione magna fames, viuumque huius viuifici panis desiderium excitandum est, cum firma voluntate vitæ datori in omnibus obediendi, qui illum cum tanta caritate sumendum exhibet. Expendat etiam attentè, & maximam illam puritatem ad hunc coelestem cibum degustandum necessariam ruminet; siquidem Dominus suorum Apostolorum pedes, iam tum in gratia Dei, & à lethali peccato immunes existentium lauare voluit, quò puriores effecti sacram Synaxin perciperent, & occultè (vt S. Bernardus ait) insinuaret, se nimirum illos à
Serm de e
na Dqm.
 pecca-

peccatis venialibus purificare: Nam concupiscentiæ animi, quæ rebus terrenis facile adhærent, sunt illius pedes, quos purgare oportet, vt cœlum ingrediamur. Hinc cuilibet laborandum, vt de omnibus peccatis mortiferis, & venialibus, contritionem cum emendandæ vitæ proposito acquirat, & considerandum, quam turpem & detestabilem istis sordibus reddat. Deinde quanta integritas necessaria sit ad tantam maiestatem suscipiendam: nam etiamsi mille annis deuotis orationibus, sanctis operibus, & omnium Sanctorum meritis ad eam se præparasset, parum tamen esset, imò nihil ad recipiendam, vti conuenit, vnde timor & reuerentia concipienda est. Sicut enim ab amore desiderium, & prompta voluntas descendit, ita ex sancto timore reuerentia procedit, cum qua communicandum est.

Amb. de Secunda consideratio, qua Seruus
gra. lib. 6. Dei se ad sanctam Communionem cū
p. 1. deuotionis affectu disponere potest,
mc. Trid. est eiusmodi: vt dignitatem, & celsitudinem Domini, quem suscipere intendit, studiosè in memoriam reuocet: quia vt primùm verba consecrationis prolata sunt, panis sub speciebus
s. 13. c. 8. hostiæ

hostiæ consecratæ antea existens, virtute confessionis, vel transsubstantiationis in corpus Iesu Christi transit, & panis esse desinit, ita vt creatura, locum creatori cedat: & vbi panis erat, illic corpus Iesu Christi succedit, qui in purissimæ Virginis Mariæ utero ex Spiritu Sancto conceptus est. Quia autem caro Christi sine sanguine viuere nequit; sanguis similitet in preciosi ipsius corporis venis est. Et sicut corpus sine anima non viuit, gloriosa anima adest, in qua sapientiæ, potentiæ, & gloriæ Dei ineffabiles thesauri recõditi sunt. Adhæc quia corpus & anima Iesu Christi Deus & homo est: & ita qui sub speciebus panis & vini continetur, idem infinitæ maiestatis & magnitudinis Deus est.

Vtile etiam esset hoc verbum (Deum suscipiam) diligenter perpendere: sed vt melius intelligatur, quis sit Dominus, quem recipiet, ante portas cœli cogitatione consistat, præsentem illum consideret, & gloriam, ac pulchritudinem summæ istius maiestatis contempletur, quomodo infinita sua bonitate omnes cœli ciues immensa charitate inflam-

inflammet, perpetuæ suæ pulchritudinis intuitu exhilaret, & beatificet. Aspiciat etiam, qua reuerentia Angeli, & Beati omnes vsque ad summos Seraphinos coram ipso vrantur, quo pacto illum adorent, laudent, magnificent & diligant. Et postquam aliquāto tempore in admiratione tantæ amplitudinis, gloriæq; hæserit, ad seipsum oculos mētis reflectat, & cogitet; quod lingua sua, & corpore eundem hunc Deum, ad cuius maiestatem attonitus stabat, suscepturus sit; animo suo infinitum hoc bonum, ciuitatem Dei lætificans, comprehensurus; supremum omnium rerum Creatorem, ad cuius maiestatem Seraphini, omnesq; cœli incolæ, magna cum reuerentia in terram se abijciunt, conspecturus, & subspecturus atque accidentibus istis raptus, velutque cibum visceribus suis excepturus sit: quod Dominus hic, amore victus & pellectus, nunc ad ipsum veniat, vt in sui amorem rapiat, & ad se conuertat; de thesauris gratiæ & gloriæ suæ participem faciat, & de terra in cœlum assumat. Ex hac meditatione, magnus erga S. Communionem amor & reuerentia interius exurgat: Quis enim tantam bonitatem amore

COMMUNIONE. 165

non complecteretur, quæ tam multa propter hominem fecit, & tali ratione amari expetit? Cum ipse peccator sit, nonne infinitæ maiestati omnem honorem cum sancto timore exhibebit, ante quam (sicuti cogitatione perspexit) Principes cœli ob reuerentiam tremunt?

Inter conuenientiores, & magis cō-
munes præparaciones, quibus anima
ad hoc sanctissimum Sacramentum
suscipiendum disponetur, erit Domi-
nicæ passionis meditatio: quia vna ex
præcipuis causis est, cur venerabile hoc
Sacramentum institutum fuit, vt ni-
mirum Redemptoris nostri passionē,
& quicquid pro nobis passus est, & fe-
cit, tanquam viuum & præsens in me-
moria & affectu nostro seruaremus:
quod in sanctissimæ Missæ sacrificio
& communionem proponitur. Quam-
obrem conueniens, & propria ad S.
Communionem dispositio est, vnum
ex præcipuis passionis Dominicæ my-
sterijs attentè considerare, & aliquid
temporis in eo sincerè meditando im-
pendere.

Hinc sanctum, vti suprâ diximus,
contritionis, timoris, gratitudinis, a-
moris affectum, & nostri ipsius abne-
gatio-

*D. Bonau. d
preparat. a
Miss. c. 6. c
in fasci. 6. 7*

gationem impetrabimus, in qua præparatio ad Communionem necessaria prorsus cōsistit. Merito igitur aliquotulum laborare debemus, ut quod Dominus Iesus pro nobis passus est, diligenter meditemur: siquidem tam promptè hoc præstitit. Eiusmodi meditatio tam potens est, & utilis, ut per eam nos aptos reddamus, ad sanctissimi Sacramenti operationes admirabiles consequendas: ad quam nos subtiliter S. Cyrillus his verbis cohortatur:

*In Iohannem
l. 4. c. 17.*

Quare pias queso cogitationes suscipias, studiosè sanctèque vivas, & benedictione participantis, quæ mihi (crede) non mortem solum, verùm etiam morbos omnes depellit. Sedat enim, quum in nobis maneat Christus, sententiam morborum nostrorum legem, pietatem corroborat, perturbationes animi extinguit, nec in quibus sumus peccatis considerat: sed ægrotos curat, collisos redintegrat: & sicut pastor bonus, qui animam suam pro ovibus posuit, ab omni nos erigit casu. Hæc Cyrillus.

Igitur Servus Dei ad S. Communionem cum pura intentione, & sanctis cogitationibus accedat, ut nimirum Iesu Christo, per amorem perfectum, tãquam cum animæ suæ sponso uniat, voluntatis suæ motus sanentur,
vicia

vitia perfectius expurgentur, poenae quas incurerat, remittantur, accepta beneficia recognoscat, in tribulatione solatium, & resocillationem inueniat, tentatio vincatur, & singulare aliquod gratiae donum acquiratur. Deinde cum attentione, reuerentia, fame, & desiderio ab amore proueniente, illuc se conferat, & quicquid cupit, obtinebit: quia hic est bonus ille Pastor, qui promittit, & dicit: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

CAPVT XVI.

De exteriori reuerentia, humilitate & modestia, qua S. Communio sumenda est.

ET si interior animi deuotio, quae ad S. Communione[m] requiritur, praecipua sit, & ta[n]to magis, quod illius exercitium ab interiori proficiatur; nihilominus tamen Deus etia[m] exteriorem postulat. Quapropter omnes illos defectus, qui committi solent, hic declarabimus, & oportuna remedia indicabimus.

Quidam Deo seruire, & frequentes com-

communicare cupientes, pretiosis & pulchris induti vestibus, ornamentis, & mundo eleganti, vultu & capite adornato, manibus chirothecis impeditis ad S. Communionem se conferunt; & vt melius statum suum tueantur, soli communicare, vel propterea locum ab alijs separatim eligere volunt. Hęc omnia debitæ huic Sacramento reuerentiæ atque humilitati, qua comparandum est, aduersantur. Ipsa reuerentia postulat, vt vestimento simplici, vultu modesto, manibus compositis ad hanc sanctissimam mensam accedatur. Nam si S. Paulus ad orationem solium faciendam id requirit, quātō magis in hac actione sacratissima obseruandum est? Humilitas vult, vt homo se indignum reputet, qui huius sacræ mensæ particeps fiat: secum cogitet, quemlibet communicantium meliorem loco hac in re dignū esse: admiretur & erubescat quōd ei minimus in hoc sacro conuiuio concedatur. Nam si Dominus vult vt ad hominis mortalis mensam ituri, & terrenos cibos degustaturi, tanta cum humilitate accedamus, vt inferiorem locum eligamus: multō magis hęc humilitas obseruanda est, cum ad hoc sacrum epulum accedimus.

1. Tim. 2.

Luce 14.

dimus, vbi institutor ipsemet cibus est
qui sumitur.

Alij etiam ad altare venientes, ni-
mis vultum suum demittunt & te-
gunt, nec os suum ea ratione, quæ ad
sanctissimum Sacramentum suscipien-
dum decet, aperiunt: Hoc fit, vt Sacer-
dos S. Communionem porrecturus, in-
mentum vel labia, aut aliam quampiã
partem vultus offendat, hac ratione
pars aliqua frangatur, & in terram cor-
ruat. Perpendat ergo aliquis, quantus
hic defectus sit: cum sub qualibet parte
visibili, quantumuis exigua illa sit,
gloriosum Iesu Christi corpus sit, tam
integrum, tantaque cum maiestate,
quantam in cœlo ac tota hostia obti-
net. Quapropter vt omnia hæc mala
evitentur, & decens gestus seruetur; o-
portet, vt communicaturus, vultum a-
pertum, directum, & quietum teneat,
appropinquante Sacerdote silentium
seruet: non enim tunc verbaliter, sed
corde solum orandi tempus est. Eo au-
tem momento, quo sacram hostiam
suscipere cupit, moderatè os suum pa-
refaciat, linguam ad labia vsque edu-
cat, eaque benedictam hostiam exci-
piat; quam nec frangere, nec dentibus
conterere, sed relinquere debet, donec

H pau-

paululum humida euadat, atque ita
modestè & reuerenter deglutiat. Nam
si æquum est, vt bonum aliquod exter-
num opus benè & honestè fiat; quanto
magis hoc, quod tam diuinum & pre-
tiosum est, atque ad tantam Dei glo-
riam cedit. Ideò huc præcipuè D. Pauli
sententia spectat, cum ait: *Omnia autem
honestè & secundum ordinem fiant in vo-
bis.*

1. Cor. 14.

CAPVT XVII.

*De modestia & quiete, cum qua ad S. Com-
munionem eundum est: & de gratiarum ac-
tione, quam Deo post Sacramenti per-
ceptionem persolvere de-
bemus.*

Alius defectus est valdè notabi-
lis, in quem plerique eorum ca-
dunt, qui ad SS. Sacramèta fre-
quenter accedunt, quòd videlicet ni-
mia cum festinatione & inquietudine
ad Altare properant: vix enim tem-
plum ingressi sunt; aut à Confessario
recesserunt, quin protinus ad S. Com-
munionem ire velint, & quod adhuc
peius est, vix sanctiss. Sacramentum
perceperunt, quin nulla quiete sancto
cibo concessa, nullis gratijs hospiti
cœlesti, quem susceperunt, persolu-
tis,

is, Ecclesiam egrediantur, fabulas tractare incipiant, vel aliquid aliud omnideuotione carens faciant. Huiusmodi defectus bona ex parte sanctiss. huius Sacramenti fructum impediunt; ideo remedia oportuna adhibenda sunt.

Sola necessitate excepta, ob quam homo ante Communionem expectare, aut post illam quiescere nequit, communiter id quod sequitur obseruare debet. Vt nimirum cum modestia & quiete, mensam Dominicam adeat, omnes sollicitudines & curas terrenas Deo resignando seponat: cor suum in hoc bonum infinitum quod suscipiet, penitus conijciat, rogando, vt animam suam, tali humilitate, puritate, & caritate ornet, vti oportet, hac ratione se inuitet. Si potens admodum & diues Rex ad hospitium vnius miseræ viduæ veniret, nequaquam expectaret, donec illa palatium adornasset vbi quiescere posset, sed aliquos ex Seruis suis ad hoc faciendum præmitteret. Quis te Domine potentior est & ditior, qui es Rex regum & Dominus dominantium? quæ verò creatura miserior anima mea? Si ergò ad eam diuertere cupis, mitte SS.

Angelos tuos, qui eam præparent, purgent, illuminent, & taliter disponant, qualiter Superiores Angeli Inferiores adornare solent: mitte diuinæ tuæ gratiæ dona & perfectiones, diuitias tuas cœlestes, quibus decora & pulchra reddatur, sicuti ad tam magnificum hospitem suscipiendum conuenit. Quia verò, Domine, mens hac in parte laborare, & quicquid potest præstare debet, mitte illi sufficiens auxilium & gratiam, quæ in omnibus tuæ diuinæ voluntati suauiter & alacriter obedire doceant.

Hac oratione ad Iesum Christum facta, sanctissimam virginem Mariam, aliosque sibi deuotos Sanctos communicaturus implorabit, humiliter petendo, vt huius desiderij effectum suis precibus impetrare dignetur. Vt autem sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum cum decenti quiete suscipiatur, omnes anxietates animi cauendæ sunt, quas serupulosi quidam & tempore communionis, ob exiguam aliquam omissionem sentiunt, & nihili omnino aestimare debent. Sunt autem eiusmodi, cum post communionem animaduertunt, se plures hostias accepisse; quod tamen nec plus, nec minus est, quam si vnicâ
ran-

tantum, imò dimidiam suscepissent: quando ad sacrum pignus deglutendum, linguam suam retrahunt, & dentes tangere, vel certè ijs adhærere permittunt; cum antequam hostia descenderit, ablutionem, quæ ad illius ingestionem promouendam porrigitur, sumunt. Tales ergo scrupuli contemnendi sunt, ne attentio & deuotio tunc temporis exercenda, propter illos retardetur.

Post communionem, ad vnius horæ quadrantem in Ecclesia plus minus commorabitur, si longiori tempore nequeat: atque ob maximum sibi à Domino beneficium factum, gratijs persoluendis impendet, nouaque ab illo beneficia postulabit, vt ei de cætero melius seruiat. Si amicus, parens, aut propinquus alicuius ex Indijs, cum magno diuitiarum thesauro veniens, domum suam hospitij gratia diuertetur; idque solo amore, quo eam complectitur ductus, id est, ad gazas suas cū eo diuidendas hoc faceret; certum est illum si hunc per ostium ingredi viderit, nequaquam per posticum egressurum, sed diu apud ipsum mansurum, de illius aduëtu sibi congratulaturum, & ea quæ contigissent narrantem au-

diturum. Cum magnifica dona, & pretiosa munera oblata de manibus illius acciperet; gratias ei toto pectore & voce sublata persolueret: quando autem liberalitatis terminos illum transire cerneret, quicquid sibi vel familiae suae necessarium foret; ab eo postularet.

Idem nobis cum Domino nostro Iesu Christo agendum est, qui quoniam pretiosum eius corpus & sanguinem suscepimus, ex caelorum Indijs, caelestibus, diuinis, & inestimabilibus thesauris abundans venit: Ex puro autem amoris affectu animas nostras accedit, ut eas locupletet: dona sua & gazas diuidere incipit, & multo plura conferre paratus est. Non ergo illius memoriam tam cito deponamus, nec alijs cogitationibus locum demus: idem enim esset ac si Dominus per uenam ianuam ingrederetur, & nos per alteram egrederemur; quod indecorum & inhonestum esset: sed cum illo maneamus, congratulemur nobis de ipsius gloria & seruitute, quam Sancti in caelo, & Iusti in terris ei praestant: de omnibus beneficijs quae in nos contulit gratias agamus, & maxime, quod modo tam admirabili

& oc.

& occulto, ad animas nostras diuerterit. Qua de causa diligenter consideremus, quisnam ille sit, qui venit; quia Deus est infinitè perfectus; intueamur, ad quem veniat, quia homo peccator est, à quo frequenter graui iniuria affectus est; quid ad veniendum impellat, sola enim charitas est & desiderium saluandi peccatores; cur veniat, quia vt illum non solum meritorum & fructuum passionis ac mortis suæ; sed etiam præstantissimorum donorum, gratiarumque participem faciat, quas toto vitæ suæ tempore laborum difficultatibus & doloribus incomparabilibus promeruit.

Posteaquam Seruus Dei, hæc benè expenderit, omnia ei passionis suæ merita, cum omnibus virtutibus in illa relucens, in gratiarum actionem, & beneficiorum memoriam offerat; & huic firmiter adhærendo, bonum etiam propositum ac firmum emendandæ vitæ desiderium præsentet: Insuper etiam omnium suorum peccatorum & culparum veniam poscat, quas commisit, cum sanctiss. hoc Sacramentum, tali cum puritate & deuotione, quali oportebat, non suscepit: postea omnes suas ei necessitates,

H 4 igno

ignorantias, delicta, omnesque alias miserias & calamitates proponat, ac noua beneficia, gratias, virtutes, & particularia dona postulet; tam pro se, quàm Papa, Rege, omnibusque ijs qui Rempubl. Christianam, in spiritualibus & temporalibus gubernant: simul etiam pro communibus & particularibus Ecclesiæ Catholicæ calamitatibus, fidei, Religionis, & sanctitatis incremento, conuersione infidelium, & emendatione fidelium oret: idemque pro omnibus ijs faciat, quibus vel obstrictus est, vel ex deuotionis affectu fauet.

Adhæc Seruus Dei diligenter retinere debet, nullam inter omnes diei & noctis horas ad meditandum, orandū, & dona atque gratias à Deo petendas, meliorem hac ipsa esse, in qua post sanctiss. Sacramenti susceptionem, Iesum Christum sibi præsentem habet, non solum per diuinam ^{quæ} ~~quæ~~ ^{voique} ~~voique~~ ^{est}, sed etiam per sanctiss. humanitatis præsentiam, quæ consumpta est, & reuera in suo corpore tam diu manet, quàm diu venerabiles Sacramenti species consistunt & durant.

Quando Dominus noster in mundo corporaliter adhuc erat, in omnibus

bus illis locis vbi agebat, singularia beneficia hominibus præstabat, qui bona & firma fide ipsum tangebant, aut se illi commendabant. Ad domum Zachæi diuertit, & ex vsurario iustum illum Abrahæque filium effecit. Ad ædes Matthæi venit, & ex telonario sanctum & Apostolum creauit. Transiens plateas, à fœmina tactus fuit, quæ fluxum sanguinis patiebatur; & quamprimum sanitatem illi restituit. Quicumque illum iuxta mare Galileæ ambulātem tetigerunt, ab infirmitatibus suis, quibus tenebantur, expediti fuerunt. Cum in templum venisset, accesserunt ad eum cæci & claudi, atque illis visum, his gressum restituit. Quando ad pedes montis versabatur, venerunt ad eum, qui immundos spiritus habebant; & ab illis liberati sunt. Omnes infirmi ad eum recurrerunt, tam diu laborarunt, donec illum tangerent, virtusque ab eo exiit, & sanauit illos. Quod tunc videntibus omnibus mortali corpore circumseptus agebat, hoc nunc spiritualiter & occultè in sacra hostia inclusus præstat: Nam omnium eorum animas, ab omnibus morbis & infirmitatibus sanat, qui viua fide & deuotione illum suscipiunt; & qui præ-

Luc. 19.

Matth. 2.

Ibid.

Matth. 14.

Matth. 21.

Luce 6.

sentem in suo corpore habentes accedunt, orationibus & ardentibus desiderijs tangunt; eos ab omnibus languoribus liberat, pretiosis donis, singularibus beneficijs & consolationibus afficit.

Hinc & ex huius rei experimento fit, ut plurimi, posteaquam hoc sanctissimum Sacramentum susceperunt, tam studiosi sint in sensibus suis continentibus, & cogitationibus in Dominum quem susceperunt coniiciendis, gratijs ob hoc beneficium sibi praestitum agendis, nouaque gratia postulanda, qua illum maiori cum seruire amare, & diligentius obseruare possint; & omnibus alijs rebus à memoria sua exclusis; imò velut extra se positi, ac in Deum penitus rapti, nolint alteri rei quàm huic adherere: ita ut tunc omnis alia cura ipsis molesta & grauis sit, hæc verò iucundâ, & qua ad eò mentem consolatur, ut cum ipsorum, vel aliorum necessitates, proprijsque stat^o ac cõditio permittit, facile in his gratiarum actionibus diu immorentur. Quia verò sancta hæc desideria, & laudabile, aut firmum hoc propositum operibus probantur, ista gratiarum actio postulat, ut homo post Commu-
pio.

COMMUNIONE. 179

nionem, & gratias ex animo Deo persolutas, opus aliquod virtutis suscipiat, quod tempore & loco ad id accommodato faciat. Quamobrem illo die signum aliquod caritatis vel misericordiae proximo, in tanti beneficii honorem pro facultate exhibebit, cuiusmodi esset, esurientes pascere, aegrotos inuisere, moestos consolari, ignorantibus docere, vel aliud aliquod misericordiae operum corporale, aut spirituale praestare. Nam rationi consentaneum est, ut quo die Rex gloriae, ei tam excellens amoris sui pignus dedit, & tam ineffabilem misericordiam praestitit; re ipsa etiam amorem suum erga proximum ostendat, aliquod misericordiae & compassionis signum exhibeat; siquidem amoris Dei vera probatio sit, qui à nobis secundum ea, quae sanctus Ioannes ait requiritur:

Et hoc mandatum habemus à Deo,

ut qui diligit Deum, diligat & fratrem

suum.

1. Ioan. 4.

H 6

CA

178. DE FREQUENTI
CAPVT XVIII.

*Quomodo illegitima sacrae Communionis om-
missio, profectum spiritualem impediatur: nec
illam propter Spiritus tepiditatem, aut
deuotionis sensualis defectum
intermittere o-
porteat.*

INter eos, qui Deo seruire coeperunt,
ideoque hac sancta & laudabili cō-
suetudine frequenter communicā-
di vtuntur, plerique sunt, qui semel at-
que iterum in hebdomada, aut decimo
quinto die communicandi morem, de
Confessariorum suorum consilio in-
termittunt. Qui ab illis inducti hoc fa-
ciunt, optimè agunt, quod obediant, &
spiritualium suorum Patrum consiliū
sequantur, quia nullam virtutis iactu-
ram facient: Nam quod ipsis ab vna
parte denegatum videtur, si se humili-
ent, & obedientiae accommodent, hoc
à Deo ex altera remuneratur, qui nouā
gratiam confert, & talem dispositionē,
in qua semel ex Confessariorum suorum
consilio ad Communionem euntes,
maiorē gratiam & consolationem
accipiunt, quā si saepius propria spō-
tè hoc facerent, vti postea intelli-
mus. Verūm de ijs loquentes, qui non
ex

ex Patrum spiritualium præcepto, sed propria sua voluntate, & placito mensam Dei negligunt, quam tamen accedere solebant, & Confessarij eorum approbabant; dicimus eos qui solum ex tepiditate aut negligentia ita faciunt, (sicut reuera est, quia negotia sua intermittere, aut laborem, qui in præparatione est, subire nolunt, vel bonæ vitæ, vti laudabilis & sancta consuetudo postulat, nullam rationem habent) de peccato manifestis rationibus redargui & conuinci; quandoquidem sine causa tantum bonum omittant, quod & honorem Dei concernit, & animarum suarum salutem vehementer tangit, prout in huius tract. principio ostendebamus.

Alij sunt, qui à S. Communionem, ob alias causas abstinent, quæ vero similiores esse videntur, nec tam facile delictum aut culpam latentem produnt, nec damnum quod inferunt manifestant. Inter eos quidam alias à Deo in S. Communionem desiderati fuerunt, quos spirituali fame, viuoque huius sanctiss. Sacramenti desiderio cum particulari lumine ad hoc diuinum Mysterium contemplandum, & cum feruore spiritus, caritatis & deuotionis

152 DE FREQUENTI

suauitate suscipiendum præparabat, diuinos illis adhuc in ea motus & consolationes cœlestes, admirandam conscientiae pacem & tranquillitatem, suaues admodum contemplationes, cum præoptitudine & magnis ad quoduis opus bonum viribus tribuendo.

Cùm ergò hi omnibus istis donis, se priuatos esse cernunt, nec amplius desiderium aut affectum communicandi; sed debilitatem, animique mœrorem sentiunt, nec lumen ad hoc, & alia Mystéria contemplanda habent; nec feruorem, aut deuotionem ad hoc sanctiss. Sacramentum suscipiendum, sed ariditatem & tepiditatem experiuntur, nullum in S. Communionem gustum aut consolationem spiritualem percipiunt, & post illam nihil feruoris atque alacritatis ad benefaciendum, sed in orationibus molestiam, & ad omne virtutis opus tarditatem inueniunt. Cùm inquam has magnas in se ipsis mutationes aduertunt, arbitratur se ad mensam Dei accedendam malè dispositos esse, nec voluntati diuinae placere, vt sanctiss. Eucharistiam percipiant. Et quia ad illam magna deuotio requiritur, qua se carere iam nō sunt, nulla ratione ad eam accedendum.

dum existimant: Hinc fit, vt licet illos Confessarius ad hoc nihilominus faciendum moueat; in animum tamen suum inducere nequeunt, id sibi conuenire, vel expedire.

Itaque ad intelligendum, quid hæc in re agere debeant, considerare debent, hanc immutationem, quam in animis suis experiuntur, Dei visitationem esse, qui desiderat, vt quemadmodum ad sanctiss. Sacramentum ire, & per diuinæ virtutis præsentiam, quam in suis pectoribus sentiebāt & experiebantur, quoduis opus bonum præstare studebant, cum eos præueniret, gratiæque suæ donis visitaret; ita nunc illud accedant, & se ad omne virtutis opus, per simplicis fidei, non tamen caritate, sed sensibili affectu, quem antea experti sunt nudæ demonstrationem excitent, animosè in seruitio Dei, solum à bona sua voluntate, quæ amoris præcipua pars est, impulsis, absque vllò gustu vel alia consolatione progrediantur, quæ cum Deo placeat; ex caritate oriuntur, bonaque opera leuiora ac faciliora reddunt. Si hac ratione ad S. Communionem eant, opera sua facientes, & in pijs suis exercitijs perseverantes, à fide &

bona voluntate inducti ; fidelitatem, quam Deo debent, obseruant : quippe non solum tempore prosperitatis, sed etiam aduersitatis & tribulationis: nō tantum tempore lætitię & consolationis, verum etiam tristitię & desolationis seruiunt.

Deinde hoc sciāt, tali modo sacram Eucharistiam percipientes, & in aduersitate ac desolatione ita seruientes; Deo satisfacere, rem gratam præstare, honorem exhibere, non minorem, sed potius maiorem gratiam & gloriam, quàm prosperitatis & visitationis tempore promereri, modò perseuerantes, hac ratione se vincant, abnegent, & propter Deum mortificent.

Insuper sciendum est deuotionis defectum, cuius mentionem fecimus, qui S. Communionis impedimentum fit, voluntarium esse, & à negligentia vel incuria oriri debere, quia nimirum homo id præstare renuit, ad quod obligatur, vt deuotè communicet. At cum non ex arbitrio voluntatis oritur, quia homo à Deo adiutus, necessarijs medijs ex sua parte vtitur, conscientiam suam confessione & peccatorum tam grauium quàm leuium contritione purgando, orationibus & medita-

tio-

tionibus ad S. Communionem se præparando: tunc ariditas mentis nequam vberem sacrae Communionis fructum impedit. Nam etiamsi anima sensibili deuotione careat, nihilominus principalem & substantialē illius partē habet, quæ in puritate & bona voluntate, cum vero placendi Deo, & mandata illius adimplendi desiderio consistit.

Similiter etiam considerare debent, quod sicuti hæc immutatio, quam in animis suis sentiunt, diuina probatio & tētatio est, & in sanctorum Sacramentorum perceptione, bonorumque operum exercitio perseverantes, quam Deo debent, fidelitatem seruant; ita etiam arbitrari eos oportet, S. Communionem præter allatas rationes omittere, & in pijs exercitijs tepescere, tentationem esse dæmonis; vt eos videlicet sanctissimi Sacramenti fructu & bonorum operum merito spoliēt, & his impugnationibus fraudibusque aditum ad animas sibi patefaciat. Nam sicut præclarus belli Dux Holofernes, *Iudith 7.* ad Bethuliā quæ resistebat subiugandā, canales quibus aqua ex fontibus ad urbē deducebatur effregit, & hac ratione fermè subiugauit, nisi Deus miraculose illam custodiuisset: ita principes te-
ne

nebrarū, animaduertentes à Iesu Christo, omnium gratiarum fonte per SS. Sacramenta, totum nostræ aduersus ipsos defensionis auxilium descendere, hos cœlestes meatus, & diuinos canales libenter nobis aliquo impedimento posito destruerent, ne ad illos accedamus.

*in hist. Lau-
ac. in vita
Macarij.*

Palladius scribit, insignem quandam foeminam coniugatam, sæpius ad SS. Sacramenta ire solitam, ab homine quodam ad Deum offendendum sollicitatam fuisse: sed nulla ratione illius cupiditati consentire voluisse. Cum verò ad incantatorem consilij petendi gratia se contulisset, qui artibus diabolicis consensum illius extorqueret, etiam valdè constanter restitisse, nec unquam assensum præbuisse. Tandem diabolus qui animam vulnerare non poterat, cœpit exteriorem istius mulieris speciem immutare, atque adeò deturpare, vt omnibus illam spectantibus, non foemina, sed iumentum aliquod videretur. Quapropter coniunx vnà cum vxore Macarium conuenit, qui illam aquæ benedictæ asperione à præstigijs liberaret, vt etiam fecit, & causam ob quam dæmon in eam potestatem habuisset, esse dixit: quòd in SS.

Sa.

Sacramentorum participatione tepida
fuiſſet, & iam quinque ſeptimanis à
menſa Domini abſtinuiſſet. Ideò S. Vir
ad continuandum huius ſacri conui-
uij vſum, his eam verbis amanter com-
pellans hortatur: Noli vnquam pu-
riſſimorum Ieſu Chriſti Sacramen-
torum Communionem negligere,
quia hoc tibi infortunium propterea
accidit, quòd quinque hebdomada-
rum ſpatio prætermiſeris: Hoc eſt,
quod diabolus petit, cum mentibus
ſuggerit, vt ſacram menſam relin-
quant, quo auxilium & SS. Sacramen-
torum ſubſidium eis ſubtrahat, & tunc
debiles & negligentes factas, ſuis ten-
tationibus & fallacijs ſuperet. Verùm
his inſultibus ſeruus Dei reſiſtere, nec
propterea S. Communionem intermit-
tere debet.

Dominus noſter Ieſus Chriſtus, bea-
ta Catharine Senenſi idem inſtillauit. *B. Cathar. vi.*
Cum enim pluribus annis, propter *libr. ab ipſo*
mentis ariditatem, & contra ſanctiſſ. *ſcripto.*
Sacramenti fidem magnis tentioni-
bus oppugnata fuiſſet, & forti animo
ſemper, magnaque cum perſeuerantia,
ſanctorum Sacramentorum vſum, pia-
ram orationum, ac bonorum ope-
rum exercitiis continuando reſtitif-

ſe.

set; tandem ab illo semel visitata fuit, inter alia dicens, eum qui bona conscientia sanctissimum Sacramentum perciperet, gratiam consequi, etiam si absque deuotionis affectu faceret, & contra illius fidem impugnaretur, vel alijs tentationibus vexaretur, modo improbet, non minus insignes eiusdem fructus percipere, nec solum animam huiusmodi tentationibus resistendo pl^{us} lucrari, verum etiam sacramentum mensam adeundo, plus promereri, quam si magna cum suauitate & consolatione communicaret. Quod intelligendum est, cum deuotionis defectus, non ob culpam vel negligentiam hominis; sed ob diuinam probationem & permissionem oritur, vti antea ostendimus.

CAPVT XIX.

Quod sacra Communio propter scrupulos, & inanem timorem nequaquam omit- tenda sit.

Alij sunt, qui nondum hanc in animis suis vicissitudinem experti sunt, sed bonam conscientiam habentes contra Confessarij vo- lun-

luntatem ac consilium, à S. Commu-
 nione, propter scrupulum aut vanum
 timorem abstinere, quia nimirum se
 indignos esse putant, qui tam sæpè
 Angelorum pane vescantur, maio-
 remq; se Deo reuerentiam abstinendo
 exhibere arbitrantur. Huiusmodi ten-
 tatio magis noxia est, cùm Sacerdotes
 inuadit: quippe non illos tantùm san-
 ctiss. Sacramenti fructu; sed etiam to-
 tam Ecclesiam incruenti sacrificij vti-
 litate priuat. Certa namque est sancti
 Bonauenturæ, aliorumque sanctorum
 doctrina, dum inquit: *Cùm Sacerdos non
 habens legitimum impedimentum celebrare
 omittit, tunc quantum in ipso est, priuat Tri-
 nitatem laude & gloria, & Angelos letitia,
 peccatores venia, iustos subsidio, & grato in
 purgatorio existentes refrigerio, Ecclesiam
 Christi spirituali beneficio, & seipsum medi-
 cina & remedio contra quotidiana peccata
 & infirmitates.*

D. Bonau. li.
 de præp ad
 Miss. c. 5.

Aduersus hanc tentationem reme-
 dium est, Confessario fidem adhibere,
 contra eiusmodi scrupulum laborare
 & pugnare. Adhæc considerare duo-
 bus modis conuenientem dispositio-
 nem & reuerentiam ad sanctiss. Eucha-
 ristix Sacramentum percipiendum
 adferri posse. Earum vna talis est, qua-
 lem

Cā
 vi

76

lem dignitas & puritas quam suscipimus meretur, & qua diuina ipsius maiestas dignissima est: hac autem ratione nullus ad sacram Eucharistiam percipiendam, satis se dignè & reuerenter præparare potest, quantumuis ad finem vsque mundi, cum omnium iustorum in terris viuentium, & Sanctorum in cælo regnantium sanctitate & reuerentia, se præpararet. Altera ratio, qua cum debita dispositione & reuerentia mensam Dei accedendam dicimus, est eiusmodi, quando acceditur, ijs prius omnibus absolutis, quæ Deus à nobis sub virtute præcepti requirit: & hoc modo omnes dignè & reuerenter accedunt, qui cum tali dispositione, quam demonstrauiamus, veniunt: Deus enim per infinitam suam misericordiam, nostræ infirmitati condescendens, nos amplius obligare noluit: Quia verò prudentis & timorati Confessarij est, iudicare num pœnitens debito modo, vt supra dictum est, sit dispositus: omnino alia remota cogitatione, confidenter illud consilium sequi poterit, maxime, quia Deus varijs testimonijs demonstraui, suam esse voluntatem, vt homo talem serupulum & formidinem salubri consilio vincat.

S. Pr.

S. Petrus cognomine Cœlestinus *Petrus de A-*
 (qui postea ex pauperulo Monacho, *liato, Card.*
 ob magnam sanctitatem Papa fuit,) *in eiu vita.*
 non tantum hoc timore percussus, *Sur. in Maie.*
 quia peccatorem se indignum esse, &
 virtutibus carere putabat, sed etiam
 ob alias causas à celebrando Sacro,
 & sacra communione frequentanda
 abstinuit; postea, quendam religio-
 sum Confessarium suum consuluit,
 qui eum ad timorem hunc superan-
 dum, & Missæ sacrificium offeren-
 dum inflammavit. Paruit consilio, ac
 Dominus noster Iesus Christus appa-
 ruit, atque illum ad idem faciendum
 excitat, & magnam lætitiã atque
 consolationem sensit. Alius sanctus
 vir Narniensis Episcopus, nomine
 Cassius, quotidie Missæ sacrificium ce-
 lebrabat, seque in lachrymis inter ipsa
 sacrificiorũ arcana mactabat. Et quia
 ob hunc timorem, ne vnum quidem
 diem præterire sinebat, quin sacrum
 diceret, S. Gregorius ait, Deum illi per
 sanctum Presbyterum, cui apparuerat; *Libr. 4. dial.*
 hæc significari voluisse: *c. 56.*
Age quod agis, o-
perare quod operaris, non cesset pes tuus, non
cesset manus tua, & retribuam tibi merce-
dem tuam. His Sanctorum visitationi-
 bus & consolationibus, manifestum
 fie-

Cæ-
vi-

no

fieri Deus voluit, diuinam suam esse voluntatem, vt omnes sui Serui sanctiss. Sacramentum sæpius accedentes, doctorum virorum hac in parte consilium securè amplectantur, illisque acquiescant: siquidem Sancti eandem rationem tenuerunt, quam Deus comprobauit.

CAPVT XX.

De mediocritate quæ in communione reuerenda est, ne quis excedat, vel contra necessariam reuerentiam peccet, & quomodo iudicium docto Confessario relinquendum sit.

Quemadmodum aliqui in magnum animarum suarum præiudicium (vti supra dictum est) frequentem Communionem omitunt: ita etiam ex altera parte quidam excedunt, volentes sæpius, quam conueniat, mensam Domini accedere. Nōnulli ad hoc faciendum incitantur, propter communem opinionem & existimationem utilitatis, quæ in S. Communionem percipitur: Alij propter consolationem & suauitatem, quæ
alias

alias in suauissimi huius Sacramenti perceptione senserunt: ceteri ex leuitate, cum alios imitari cupiunt, ut bonam opinionem de se conceptam conseruent, ne alijs virtutibus minus ornati putentur: propterea aegre ferunt, conqueruntur, atque ex impatiētia irascuntur, cum ipsis Communio denegatur, quod signum apertum est, eos non bono zelo, sed ex leuitate ad hoc impelli. Quare huius capituli doctrina omnibus istis utilis erit: quia res magni momenti est, & ad gloriam Dei vergit, cum in hoc sacro exercitio iusta ratio, absque vlla extremitatum transgressione seruari potest.

Quod ad primum attinet, certum est seculares siue virilis, seu foeminei sexus sint, in hoc nulla ratione opinionem suam, voluntatem, consolationem, vel inclinationem sequi, sed consilio & directioni atque iudicio sui Confessarii parere debere. Nam si Religiosae vitae institutum, & obedientiam quam Superioribus exhibent, terminum & mensuram obseruandam posuit; aequum est, ut ijs qui nullam priuatam Religionem profitentur, Confessarius ipsorum animarum notitiam habens, regulam quam sequi debent prescribat. Quem autem ad hoc eligent, doctus, expertus, & pius erit, ne poenitentis

I

con-

ca
vi
16

consolationem, sed quicquid ad honorem, obsequium Dei, & animarum salutem convenientius est, spectet. Nec penitentiam importunitate, precibus vel aliorum rationibus studebit Confessarium in suam sententiam pertrahere (hoc enim modo non ei, sed ille ipsi morem gereret, iudiciumque ac Patris spiritualis consilium superuacaneum esset) sed illius arbitrio se committet, ut quod ipsi secundum Deum magis expediens erit, prescribat, manifeste declarando, se iudicio illius acquieturum. Caueat ergo ne Confessarium hac in re sibi blandientem quaerat: Nam ob hanc peruersam inclinationem, Deus ipsum in errorem labi permittet, uti nonnullis accidit, qui plures Confessarios consulunt, ab uno ad alium recurrentes, & aliquem inuestigantes, qui auribus suis consentanea dicat; Cum autem talem inueniunt, solus ipsis placet, omnibus alijs antepositur: At falluntur, quia voluntatem Dei relinquentes, suam sequuntur.

Vt igitur Seruus Dei hac in parte securus sit; necesse est propriam eum voluntatem atque opinionem contemnere, & solum in se diuinæ voluntatis perfectionem desiderare, quod ad
 seq.

seruiendum illi conuenientius est. Pre-
 terea Confessarij sui Ordinarij consi-
 lio vtatur: qui si non satis idoneus vi-
 deatur ab alio consilium postulet, non
 quia sibi magis blanditur, sed quod Do-
 ctorum iudicio in illo prudentia &
 discretio necessaria reperitur. Oret
 Deum, quatenus in os & cor Confessa-
 rij sui eiusmodi consilium immittat,
 quod ipsum ad sanctam suam seruiru-
 tem, quantum fieri poterit, directissi-
 mè ducat, & ad maiorem Dei honorẽ,
 animarumq; salutem vergat. Hoc per-
 acto, magna cum tranquillitate & obe-
 dientia consilium quod dabitur susci-
 piet, confidendo Deum, quando aliud
 ipsi magis expediens fuerit, Confessa-
 rio tunc suggesturum.

Lurgardis religiosa erat, singulisq;
 octo dieb' communicare solebat, pro-
 ut ei S. August cõcesserat. Cùm autem
 Abbatisa eius nimium esse arbitrare
 tur, præcepit ei, ne tam sæpè ad mēsam
 Domini accederet, lubenterq; obtem-
 perauit: sed Deus diuina permissione
 effecit vt Abbatisa intelligeret suam
 esse volūtatē, virginem illam sanctā,
 talem consuetudinem continuare: Ita-
 que comunicandi licentiam recepit,
 cuius antea frustata erat.

*Thomas Cā-
 tiprat. in vi-
 ta eius.
 Sur. 713. 417.*

*De Regulis quas Sancti circa sacrae Commu-
nionis usum praescribunt.*

Quia Confessario iudicandum esse ostendimus, quoties in mense aut hebdomada Seruus Dei salutis suae studiosus, ad sanctiss. Eucharistiae Sacramentum accedere possit; nobis iam regulae proponendae sunt, quas Sancti praescribunt, ut idem intelligat, quid sequi oporteat.

Res magni momenti est, hunc nodum appositè declarare, nec palpando, sed lumen solum à Deo nobis infusum sequendo tangere. Certissimum autem est Deum velle, ut in sacrae Communionis frequentatione mediocritas obseruetur, nec pro cuiusque voluntate ad eam accedatur. Hanc voluntatem manifestauit, cum S. matri Ecclesiae suggestit, ut sub mortalis peccati poena praeciperet, ne vel Sacerdos vel Praelatus aliquis, quantumuis sanctus plus quam semel in die celebraret. Causa vero, cur hoc ordinauerit est, (ut Alexander Papa ait, Doctoresque confitentur) singularis & maxima reuerentia sanctiss. Sacramento debita, postulans, ne homo quotiescunque voluerit accedat. Si ergo in sacro faciendo & sub illo communicando, quod ad utilitatem totius

Ec-

Ecclesiæ spectat, Deus hanc normā regulamq; præscribi voluit; vt hac ratione significaret, ad gloriam & obsequiū suum, Ecclesiæ vero sanctæ progressum vtilius esse, debitā erga hoc sanctiss. Sacramētum reuerentiā, vnicum Sacrum communiter celebrando seruare, quā si quilibet Sacerdos plura in die sacrificia offerret; sequitur æquum & conueniens esse, vt multò magis in particulari S. Cōmunionis perceptione, (qua non ita totius Ecclesiæ communi bono detrimentum, ac sacro Missæ sacrificio affertur) ordo & modus seruetur, ad reuerentiam sanctiss. Sacramento conuenientem obseruandam.

Regula porrò quā sancti constituūt, hæc est: Quando Confessarius animaduertit, aliquē valdè puram conscientiā & sinceram ad sanctiss. Sacramentum percipiendum deuotionem habere, & quò sepius accedit, eò puriorem euadere, suorum peccatorum venialium numerū diminuere; in pietate similiter, feruore, pietate, caritate, alijsq; omnibus virtutibus maiore progressum facere, eiusmodi homini securè sapi^o cōmunicandi licentiam facere potest: Sed cum alicui frequenter communicanti, veram deuotionem ad hoc necessariā

*D. Thom. 3.
Paul 1. Co
12. lect. 7.
Gerson de
cogn. pecc
veni 2.*

deesse videt, parumq; huiusmodi proficere animaduertit, eò quòd iracundiæ, impatientiæ, & superbiæ motus adhuc in ipso hæreant, linguã non contineat, & peccata venialia, quæ tepiditatis interioris causa sunt, facillè committat: huic frequens Cõmunio interdicens esset. Hanc generalem SS. doctrinam S.

In 4. sent. d.

2. a. vlt. q. 2

Bonauentura his verbis declarat: *Quia ergò tempore Ecclesie primitiue erant mundi per Baptismi innocentiam & charitatem, ardentes per donationem Spiritus sancti, ideò congruebat eis quotidie communicare. Quia verò postmodum charitas refriguit, & per peccata munditia baptismalis, vt in pluribus perditã fuit, relictum fuit iudicio & conscientie vniuscuiusque, vt reciperet, quando se dispositum videret. Qui se videat, se esse in statu Ecclesie primitiue, laudandum est quotidie communicare. Si autem in statu Ecclesie finalis, vipote frigidum & tardum; laudandum est quòd raro. Si autem medio modo, medio modo debet se habere; & aliquando debet cessare, vt addiscat reuereri; aliquando accedere, vt instammetur amore: quia tali hospiti debetur honor, debetur & amor, &c. Hæc D. Bonauentura.*

10. 3. q. 80.

10.

Aug. de

Idem S. Thomas hoc modo refert: Si aliquis ad hoc se quotidie paratum inueniat, laudabile est, quod quotidie sumat. Nam in

præ-

primitiua Ecclesia, quando magna vigeat *Eccl. dogm*
 deuotio fidei Christianæ, statutū fuit, vt quo- *ca 53. & c.*
 tidie fideles communicarent. Postmodum ve- *quotid. d. 2.*
 rò diminuto fidei seruore, consultum est om-
 nibus diebus Dominicis esse communicandū.
 Hæc D. Thomæ verba sunt, quæ ex au-
 thoritate S. Augustini & Ecclesiæ Ca-
 tholicæ doctrina confirmat.

CAPVT XXII.

De prudentia quam Confessarij in hac re iux-
 ta Sanctorum doctrinam adhibere debent.

EX superiori Sanctorum Docto-
 rum instructione colligi potest,
 qua nunc prudentia Confessarij
 uti debeat, vt quempiam ad sacram
 Domini mēsam admittat, vel ab ea re-
 pellat. Qui Deo reuera seruire statue-
 runt, ijs licentia concedi potest, vt deci-
 moquinto aut octauo quoque die SS.
 Sacramentum percipiant. Quidam ta-
 men existimant, hanc octauo quouis
 die cōmunicandi licentiā, non nisi ho-
 minibus singulari virtutum decore or-
 natis concedendam esse: At ex S. Augu-
 stini sententia, cum Sacramenta fre-
 quenter visitantur; omnibus hæc cōsue-
 tudo permitti potest, qui seriò vitā re-
 uocare cœperūt, studiosè mortalia pec-
 cata fugiūt. Qui collectos sensus & nō
 distractos habent, & ex sanctiss. Sacra-

mentorū vſa notabilem (v̄ti experētia docuit) in virtute progrefſū fecerūt, atq; in pietate ac vitæ integritate proficiunt; ijs concedi poteſt, vt bis quilibet ſeptimana communicent: Imò cū particularis aliqua neceſſitas, vel ſingularis deuotio, & viuifici panis deſiderium, in ijs qui ſingularē in virtutibꝰ progrefſum fecerunt, occurreret, non videtur nimium futurum; illis in vna ſeptimana vel longiore temporis ſpatio ſemel adhuc eundem licentiam facere. Nihilominus valdè expediens eſt, Cōfeſſarium hac in re diligenter attendere, nec tam pœnitentis conſolationē, quā æquitatem cauſæ conſiderare, quam ad hoc permittendum inuenit, prout ſequenti capite manifeſtè videbimus.

Qui frequenter communicare ceperunt, & tamen paruum in virtute progrefſum faciunt, nec (v̄ti experētia videmus) ſeipſos vincunt, neq; par ratio poſtulat mortificant, nec deniq; ad altioreſ virtutis gradū, vitamq; meliorem aspirant, ſed negligētia ſua otioſi, tepidi, & parū deuoti ſunt; ijs aliquādo ſacram mēſam interdicerē oportet, vt hac ratione timere, humilitatem ſectari, & Communionem pluriſ facere & maiori conſciētiæ puritate ſeſe præpara-

parare. Hæc probatione & mortificatione maxime cum talibus vtẽdam erit, q̃
 S. Communionẽ pro arbitrio suo, qua-
 si iure hoc eis deberetur, accedunt; si eis
 non conceditur, contristantur & cõque-
 runtur: nam arrogãtia magna est, & si-
 gnũ euidens, huiusmodi animas à vera
 humilitate, suę indignitatis cognitio-
 ne & reuerentia procul distare, qua ad
 hoc SS. Sacramentũ accedere deberent.

Quã propter nequaquã Confessarius
 formidare debet, se cum his omnibus S.
 Communionem aliquando inhibet, &
 utilitate quam referebant ob causas su-
 pradictas priuat, aliquod damnũ infer-
 re. Nam sicut Dominus noster Ecclesiã
 suã Missæ sacrificij meritis priuare desi-
 derat, cum non permittit, vt quidã or-
 dinariẽ, pl⁹ quã semel quotidie cele-
 brent, ad decentẽ reuerẽciam quæ huic
 sanctiss. mysterio debetur conseruandã:
 ita etiã vult vt huiusmodi hominibus,
 frequens Sacramenti vsus prohibeatur,
 vt in ipsis vel alijs illius reuerentia cõ-
 seruetur. Quid si hæc probationem æ-
 quo animo ferre, se humiliare, & liben-
 ter obedire voluerint; nullum ipsis de-
 trimentum; sed emolumentum adfer-
 tur: Nam sicuti Doctores demonstrant,
 atq; experiẽtia docet, incrementum gra-
 tia,

Sup. c. 21.

Bonau in
 d. 12. a. 4.

Sto in 4. d. *q. 2. ar. 8.* *tiæ, quod diuinū hoc Sacramentum in*
animis operatur & producit, in illis ex-
iguū valdè est, qui cū culpabili tepo-
re, etiamsi in gratia Dei sint, mensam
cœlestem accedunt, cū tamen in eis,
qui debito modo dispositi ad eunt, ma-
ximum & admirabile sit. Itaq; ex hoc ti-
more & humilitate, quam ob eiusmodi
reprehensionē & mortificationem cō-
ciperent, ipsis vnica communio pluri-
bus vtilior esset Satis ergò est, hanc Sā-
ctorum doctrinam & opinionem esse,
vt religiosus & deuotus Confessarius
illam credat, & in praxin conuertat.

Breuil. p. 9. *S. Bonauentura mentionem faciens*
huius rei sic loquitur: Et ideo cōsiliū est
his qui se sentiunt minus mundos mente, vel
carne, vel etiam indeuotos, vt differant quo-
usq; parati ad esum veri agni, mundi, deuoti
& circumspecti accedant. De ijs autem S.
hic Doctor loquitur, qui licet benè cō-
fessi & in bono sint status, nihilominus
propter negligentiam suam tepidi & a-
xidi, nec à peccatis venialib⁹ puri & im-
munes, nec vti cōuenit, deuoti sunt: his
melius atque vtilius esse ait S. Commu-
nionem in diē alterum, aut plures dif-
ferre, donec melius se præparauerint.
Quantum ad obiectionē, quam contra
hoc aliqui facere possent, dicendo bo-
num

num esse à S. Communionem abstinere, propter eos, qui ob timorem & huius sanctissimi mysterij reuerentiam deterrentur; sed melius tamen ex amore, tãque immensi boni desiderio accedere: ad eam S. Doctor respondet dicens: *Ad In Fasc. c. hoc sancti responderunt utrumque affectum commendantes, &c. Festinauit siquidem Zachem, ut Dominum gaudens domum suam Luc. 19. suscipere. Centurio propria infirmitatis con- Matih. 8. scius, repulit eum dicens: Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum. Vnum tamen est quod omnibus generaliter tutum videtur, ut scilicet ex reuerentia timentes spem & desiderium non relinquamus, ut ex spe & fiducia non amittamus timorem & reuerentiam. Sed semper inter hæc utraque confidentes & timidi fluctuemus. Simpliciter tamen loquendo dubium non est, quin melior sit affectus amoris quàm timoris, sed quod est simpliciter melius, in casu est sæpè peius, & pluribus periculosius. Hæc S. Bonaventura, volens significare, ei qui debita cum puritate & deuotione ad sanctiss. Sacramentum suscipiendum paratus est, melius esse id facere, cum ab amore impellitur, quàm ob timorẽ relinquere: qui verò tali dispositione caret, suaque negligentia somnolentus & parum deuotus est, illum consultius ex sancta reuer-*

rentia S. Communionem in alterū diē
vel diutius differre posse, donec meli⁹
sit dispositus: nec tamen proprio suo
cerebro, sed ex Confessarij sui arbitrio
hoc faciet.

Quia verò obijcere quis posset, se hac
ratione utilitatis illius iacturam factu-
rum, quam ex frequēti Communione
percipere; his verbis occurrit. Quibus-
dam vtilius esse S. Cōmunionem diu-
tius differre, vt postea maiori cum re-
uerentia & pietate accedant: quia existi-
mo in vna sanctiss. Sacramenti Cōmu-
nionē cū bona dispositione factā, plu-
res quā ex crebra, fruct⁹ colligi, cum
quis negligenter ad hoc faciendum se
disponit.

CAPVT XXIII.

*Num hodie quibusdam quotidianus sacra
Eucharistiæ vsus concedi debeat.*

EX hac generali SS. doctrina pro-
posita, intelligi potest illum vir-
tutibus ornatum esse debere, cui
quotidiana Cōmunio permitti possit,
& Confessarios valdè errare, qui in hoc
minus facilè consentiūt. Præter supra-
dictas rationes, quibus nimirū dicitur,
eos, qui hoc priuilegio gaudere debēt,
magnam animæ puritatem & admi-
rabilem caritatis feruorem adferre debe-
re,

re, cuiusmodi inter Ecclesie primitiue
 fideles vigeat, quando credentium a-
 nima & cor, propter arctissimum carita-
 tis vinculum vnum erat, & amor ac mi-
 sericordia facultates omnibus commu-
 nes faciebat; præter has inquam plures
 aliæ sunt consideratione dignæ, quas
 hic adducemus. Cum quis quotidie ad
 S. Communionem accedit, certum est
 Confessarium testificari, illum singu-
 lariter virtutibus ornatum esse, & popu-
 lus etiã huius opinionis est, nõ decere
 quẽquam singulis dieb⁹ ad sacram Do-
 mini menses ire, nisi vitæ sanctimonia
 excellat. Quapropter imbecillum ho-
 minum & tentationibus subiectorum,
 quantumuis virtutibus ornati sint, dili-
 gens habenda est ratio: quia magnum
 arrogantia & inanis complacẽtis peri-
 culum inest, cum intelligunt talem de
 se Confessarium opinionem concepisse,
 se, populumq; in se oculos conijcere &
 sanctos iudicare.

Cõstat nobis valde difficile esse, munda
 laudis & honoris tẽtationes, quæ
 homini offeruntur, vincere, vti S. Aug. Epist. 64. a
 optimè his verbis perpendit: Non enim Aurel.
 huius hostis vires sentit, nisi qui ei bellum in Ans in Pau
 dixerit: quia & si cuiquam facile est laude 1. Thess. 2.
 rere dum denegatur, difficile est ea non dele-

Tom 3. in c. *Ioann. &* *am. 17. in c.* *ad Rom.* *uari cūm offertur.* Non latet præterea plures (vbi S. Ioann. Chrysoſtomus teſtatur) Sanctos, & ſingularis vitæ homines fuiſſe, qui magno labore, & diuturna Dei ſeruitute, multas virtutes, diuitiaſq; ſpirituales acquiſiuerāt, & exiguo temporis ſpatio amiſiſſe: quia huic tentationi cauſam dederant, honores & laudes humanas ſuſceperant. Nam cūm à vana gloria probati fuiſſent, victas manus dederunt, & in miſeram huius vitij ſeruitutem peruenerunt, ita vt Creatorem relinquentes, vltimum ſuū finem in creatura collocarent.

Quia ergo tā arduū eſt honoris laudisq; humane inſidias, cūm ſtruuntur, effugere, tam multæ animæ ſingulari virtutū ſplendore inſignes, naufragiū patiuntur & in his tēpeſtatibus pereūt; nequaquam rationi conſonum eſt, prudentes Confeſſarios, imbecilles & teneras animas, quā tumuis pias, in tantum periculum cōijcere; ſed oportet vt illas in vera humilitate contineant, donec profundas radices egerint, in eaq; diligēter conſeruēt. Vt autē hoc fiat, cauendū eſt Confeſſario ne vlla ratione intelligant ſe magnam de illis opinionem cōcepiffe, & ſtudendum vt meliori modo quo poteſt, omnes ſuperbiæ occaſiones tol-

tollat, vti quedā singularia essent, quæ illos hominibus venerabiles efficerēt, vel alia quæ causam honoris & humanæ laudis præbere possint; Deinde eò adducat, vt, quātum fieri potest, omnē sanctitatis speciem occultent.

Insuper manifestum est, multos Cōfessarios hęc prudentiam negligentes, suos laudantes, bona eorum opera extollentes, & occasionem ostentationis præbentes, in causa fuisse, quòd multæ teneræ plantæ torrido superbiæ vento exaruerint; & quæ iam magnum incrementum susceperāt, quia eas ob ingratitude, suāq; vanitatē labi permiserit, iusto iudicio eradicatæ fuerint. Adhęc eiusmodi licentia alijs etiā tepidiorib; & minus idoneis ansam tribuūt, vt desiderio alios imitandi moti, eādē cupiant & postulent; quamuis etiā absq; Confessariorum suorum iudicio & cōsensu facere audeāt: credentes bonum esse, siquidem & alijs ipsis leuiter in dispositione superātib; conceditur. Cū verò horum aliqui abstinēt, causa sunt cur sanctissimorum Sacramentorum vus à secularibus valdè despiciatur atq; contemnatur, neq; solūm ad detrahendum ijs qui frequenter illis vtūtur, sed etiam Confessarij linguas eorundem
acu-

acuant. AEquum igitur est, vt quantū sine virtutis detrimento fieri potest, hominibus tepidis huiusmodi occasiones subtrahantur.

Ex his rationib⁹ colligi potest, quomodo eos quibus hoc tempore quotidie communicandi licentia dabitur, in profunda humilitate bene fundatos & consolidatos, ac iniurijs, detractionib⁹ varijsq; aduersitatibus probatos esse oporteat; ita vt eas postea ament, appetant, atq; virtutum adminiculo (vt in S. Catharina Senensi) confirmentur, ne illos tentationū pondus opprimat; sed alios ita notabiliter antecessent, vt minus perfecti eos imitari desiderent, omnesque ante commemoratos abusus, cum reliquis qui recenseri possent, e medio tollantur.

Præterea euidētissimum est, si in principio nascētis Ecclesiæ tam sancti erant, vt diximus, qui ad Communio- nem quotidie ibant; in vulgaribus hominibus, quibus eiusmodi licentia tribuēda erit, maiorem dispositionem requirit, quàm illa quæ tunc temporis inter Christianos generalis & ordinaria erat. Nam tunc tēporis vsus & consuetudo communicandi erat promiscuus; quia tentationes & occasiones quas
mo-

modo recensimus, nullum habebant locum, siquidē nemini anfa dabatur cogitādi se alio sanctiorem esse, eò quòd idem ei liceret, quòd omnib. alijs permittebatur, nec vilis causam odij, inuidiæ, vel ambitionis ad hoc agendum quòd alius faciebat, sumere poterat, cū alijs omnibus idem quòd ipsi concederetur. Nò ane ergo vobis videtur optimè sequi paucos esse quibus quotidiana Cōmunionis potestas fieri debeat, quoniam tam parvus eorum numerus est, qui in virtute excellāt ac huiusmodi occasionibus aut defectibus careant, de quibus antea sermonem fecimus? Omnino, nec vllum detrimentum, sed maximus Dei honor, & animarum profectus inde sequitur: Quid enim reuerentiæ & honori sancti ss. huius Sacramenti conuenientius est, hoc præstatur: occasiones multorum peccatorum è mediò tolluntur, homines magis sancti ss. Communionem venerantur, ad illamq; maiori cum reuerentia, puritate & deuotione præparandum excitantur: atq; ita fit, vt ex vnica mensæ Dominicæ participatione, vberiore fructum quàm frequenti, vt supra diximus, referant.

Adhæc fideliter hoc modo Euangelij

lij & Sanctorum doctrinam executioni mandamus: nam id quod amoris lex in sanctiss. huius Sacramenti susceptione requirit, pleno voluntatis consensu facimus, quo sepius frequentare statuimus, nec tamen propterea sanctum timorem, reuerentiamq; necessariam amori coniungendā, obliuioni tradim' ita vt Seru⁹ Dei sibi persuadere debeat, se quidem ad mēsam Dominicam cum decenti honestate frequenter visitandā cupidum ac sollicitum posse; sed in eo plus sibi laborādum & maiori cum diligentia incumbendum, vt sanctiss. Eucharistie Sacramentum piē & dignē suscipiat quotiescumq; ad altare accedit: magna cum demissione animi se præparet, eo se indignum reputet, & pei sui contemptum profundē humiliet: magna cum puritate illuc se conferat, de peccatis omnibus magnis & leuioribus, occultis vel imminentibus pœniteat, conteratur, & bona vitæ emendandæ proposita faciat: sanctiss. Pœnitentiæ Sacramento, ad hanc mentis integritatem consequēdam, vtatur; etiam si conscientiam tantum peccatis leuioribus & venialibus oneratam habeat, ad hunc cibum cœlestem magna cum auiditate & ardenti desiderio properet, vt

se Deo per intēssimum amorem, perfectamq; sui ipsius resignationem, ad illius voluntatem penitus exequēdā, vniat. O quā diuinam pharmacorū spiritualium officinam inueniet, ad omnes animæ plagas & infirmitates sanandas! O qualem mensam cœlestibus epulis & consolationibus refertam offerdet, ad famem extinguendam, infirmitatem corroborandam, & animum oblectandum!

Quā opulentum thesaurum omni virtutum genere monilium & donorū spiritualium plenum, ad animam suā exornandam reperiet! Quā pretiosæ Indiæ occurrent, vt se diuitijs & cœlestibus donis ditet! Benedictus Dominus qui tanta cum liberalitate, infinite suæ misericordiæ viscera patefecit, vt per sacram hostiam, quam puræ mentes, cum tanta dulcedine percipiunt, nobis omnia bona, quæ triginta trium annorum decursu acquisiuit, patienter ac tandem pro nobis in hac miseriarum valle moriendo comparauit.

FINIS.

CA.